श्री वेंकटेशाय नमः

ईशाना जगतोऽस्य वेंकटपतेर्विष्णोः परा प्रेयसीं
तद्वक्ष स्थलनित्यवासरसिका तत्क्षान्तिसंवर्धिनीम् ।
पद्मालङ्कृतपाणिपल्लवयुगां पद्मासनस्थां श्रियं
वात्सल्यादिगुणोज्ज्वलां भगवतीं वन्दे जगन्मातरम् ॥

TOTAL INCOME FROM T T D TEMPLES FOR MAY, 1970 — Rs 38,27,678 44

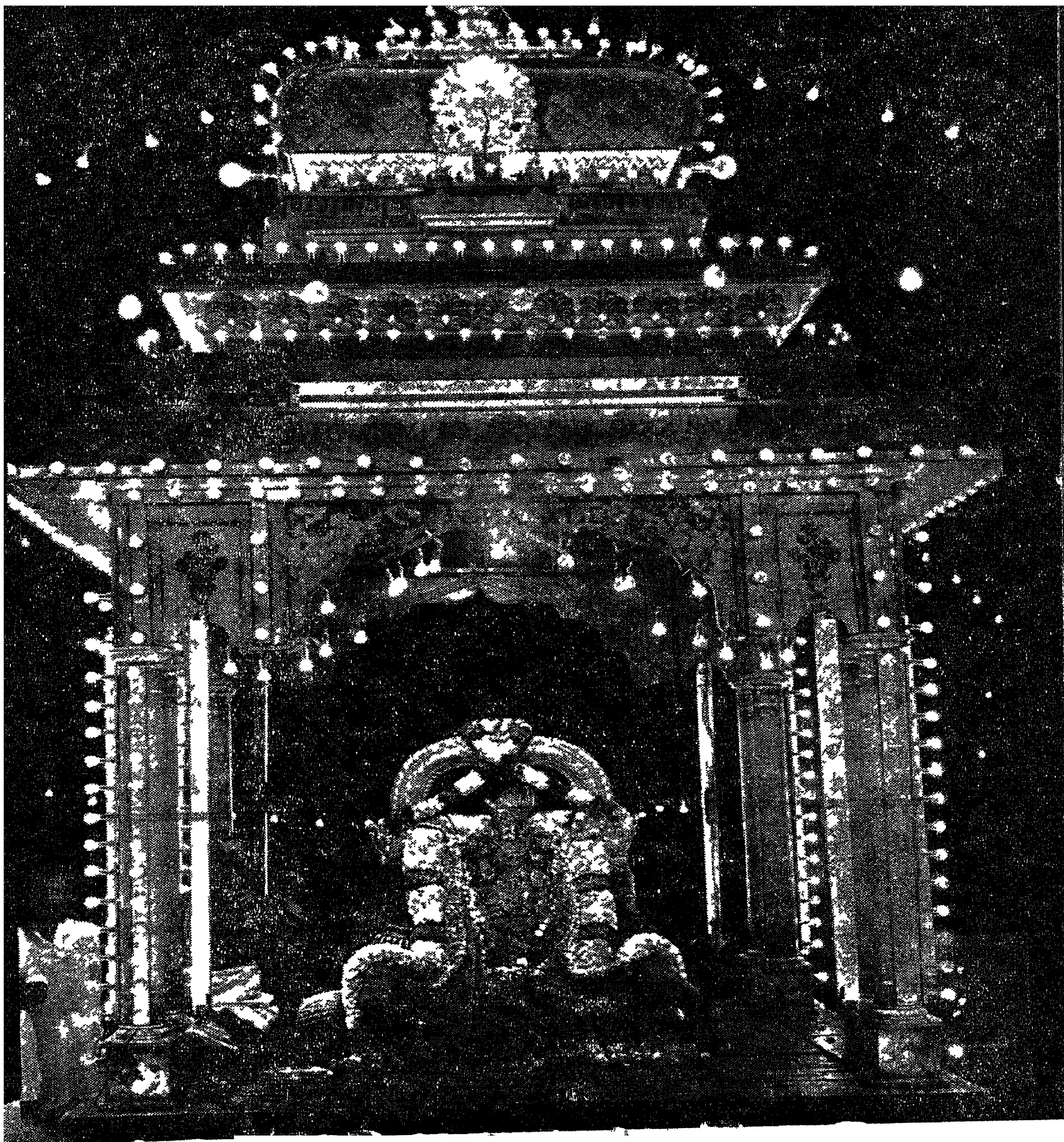
PILGRIMS' PARTICULARS

		MAY, 1970
Number of Pilgrims who availed T T D TRANSPORT FACILITIES	Adults	6,01,262
	Children	61,758
Number of pilgrims, accommodated in the choultries	at Tirupati	1,40,660
	at Tirumala	1,18,988
Number of vehicles to Tirumala by Ghat Road	Motor Cars	9,555
	Motor Cycles	355

AN APPEAL

Writers are requested to send their valuable articles on Hindu Religion, in English Telugu, Tamil, Kannada and Hindi for publication in the Journal atleast two months in advance Unpublished articles will not be returned No remuneration will be paid for the articles Preference will be given to poems, stories etc on Lord Venkateswara, written in very simple and easy style

Editor

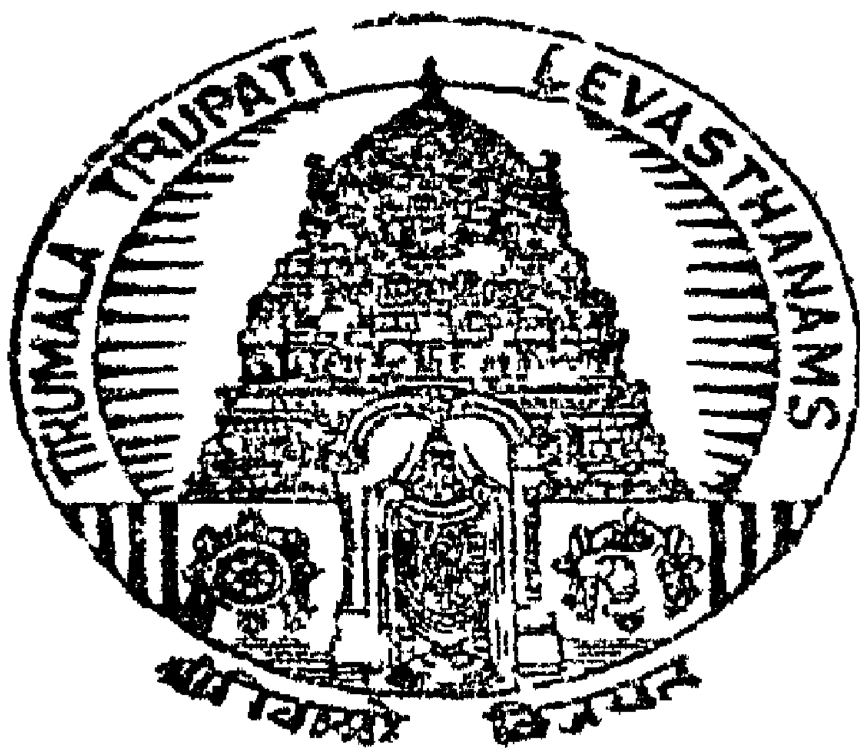
FLOAT FESTIVAL OF
SRI PADMAVATHI AMMAVARU
OF
TIRUCHANOOR
From 15-6-70 to 19-6-70

Contents

AN APPEAL

Readers are requested to note that the serial articles that appeared in this issue are the continuations of the serials published in the May 70 issue of the T T D Journal which ceased to function consequent on the change in the title of the Magazine as 'SAPTAGIRI' with effect from 1st June 1970 issue

Editor

THE SAPTAGIRI

Vol I MONTHLY *No* 1

**

Editor, Publisher & Printer
M CHANDRAMOULI REDDY,
M A,, I A S
Executive Officer,
T T DEVASTHANAMS
TIRUPATI

PHONE { OFFICE 322
RESIDENCE 757

**

Annual Subscription Rs 3/-
Per copy 25 Ps

**

For copies and other particulars
EDITOR,
T T DEVASTHANAMS,
TIRUPATI
PHONE 752

'The opinions expressed by various authors in this Journal are personal'

Ed

Editorial

★

After a hot spell of summer, we had the welcome rains recently and the weather on the Tirumala Hills and at Tirupati is now very pleasant

Even during the hot spell of the summer this year there has been very heavy flow of pilgrims to Tirumala The usual expectation of the rush has reached the maximum and it has become a strenuous task for the administration to cater to the needs of the thousands of devotees who throng to Tirumala Hills Last year i e, during the months of March and April '69, the total number of pilgrims that travelled by T T D buses was approximately round about four lakhs This year, it has touched the figure of 5½ lakhs Besides buses, nearly 1/3 come by foot paths and the rest come by cars There have been long and strenuous queues on all the days for the Darshan of the Lord and in the average, nearly 15,000 to 20,000 were going through the Sarva Darshan queue besides many Arjitha sevas The T T D Management regrets for the inconvenience caused to many of the pilgrims who had to stand in

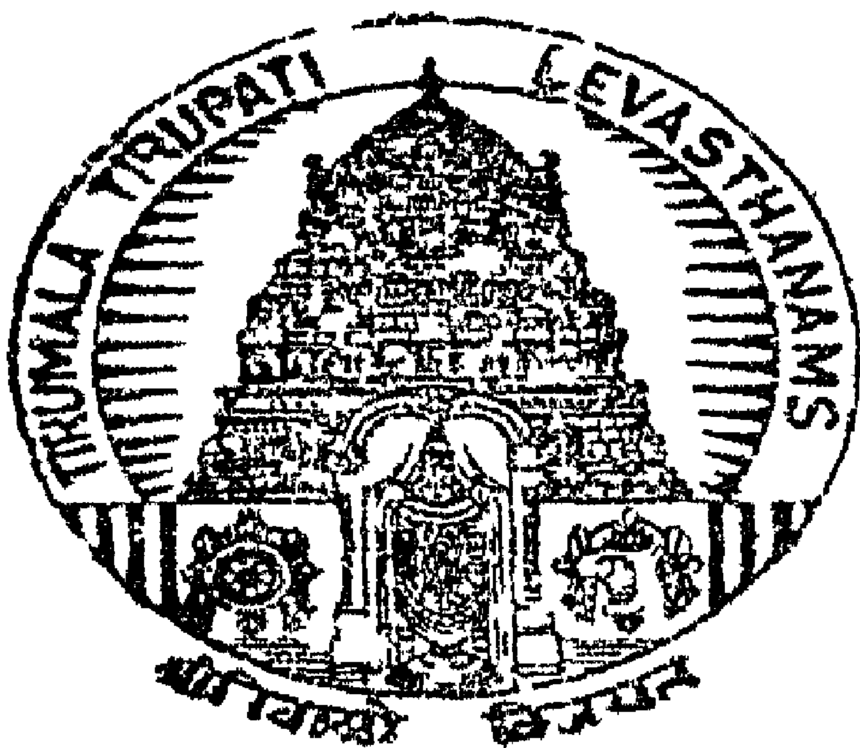
the queue for bus tickets, for meals tickets and for Sarva Darshanam We like to impress on one and all that the T T D is trying its best to cater to the needs of the devotees But we admit that we might not have met all the expectations of the pilgrims due to heavy rush particularly this year After The experience we had in the recent weeks, we are now switching on to a new programme in the temple by which we are starting Sarva Darshan by about 8–30 A M and continuing continuously till about 10–00 P M to facilitate one and all to have the benefit of Sarva Darshanam

This programme has to be deviated on Thursdays and Fridays due to Poolangi and Abhisekham on those days From what we have been noticing, we are happy to say that devotees are finding it much easier now to have Sarva Darshanam and there has been a general appreciation by the change that has been effected

To facilitate this programme, we had to cut the free Darshanam in the early hours of the morning from 3–30 A M to 7–00 A M This Darshanam was comparatively inconvenient and apart from the inconvenience the regular Sarva Darshanam could be started only about 1–00 P M Now though the early hours Darshan is stopped, this period is devoted to the Arjitha Sevas, and the regular Sarva Darshanam could be commenced now by 8–30 A M punctually

We request all the devotees to put up with the inconveniences and also to bring to our notice any changes they wish to suggest Our only request to the pilgrims is that no devotee should look to his own comforts but take into consideration the agony and sufferings of the devotees in front and rear of him The tendency of every devotee has been that the previous man in the queue should move fast, but that he should have some more time for Sarva Darshanam We request the sacred pilgrims to help us in maintaining as much convenience and as much facility for all the pilgrims as they themselves expect and we look forward to any suggestions in this regard

MAY THE LORD OF THE SEVEN HILLS BLESS US ALL

THE SAPTAGIRI

Vol I **MONTHLY** *No* 1

**

Editor, Publisher & Printer
M CHANDRAMOULI REDDY,
M A,, I A S
Executive Officer,
T T DEVASTHANAMS
TIRUPATI

PHONE { OFFICE 322 / RESIDENCE 757

**

Annual Subscription Rs 3/-
Per copy 25 Ps

**

For copies and other particulars
EDITOR,
T T DEVASTHANAMS,
TIRUPATI
PHONE 752

Editorial

★

After a hot spell of summer, we had the welcome rains recently and the weather on the Tirumala Hills and at Tirupati is now very pleasant

Even during the hot spell of the summer this year there has been very heavy flow of pilgrims to Tirumala The usual expectation of the rush has reached the maximum and it has become a strenuous task for the administration to cater to the needs of the thousands of devotees who throng to Tirumala Hills Last year *i e*, during the months of March and April '69, the total number of pilgrims that travelled by T T D buses was approximately round about four lakhs This year, it has touched the figure of 5½ lakhs Besides buses, nearly 1/3 come by foot paths and the rest come by cars There have been long and strenuous queues on all the days for the Darshan of the Lord and in the average, nearly 15,000 to 20,000 were going through the Sarva Darshan queue besides many Arjitha sevas The T T D Management regrets for the inconvenience caused to many of the pilgrims who had to stand in

Offering of Maha Prasadam to our Hon'ble President by the Chairman, T T D. Board and Executive Officer

President Sri V V Giri with his family at Bangaru Vakili

THE SAPTAGIRI

TIRUPATI

Advertisements will be accepted from Hindu Religious Institutions, Temples and Book publishing concerns at the rates noted below

Rates per Insertion only

Ordinary Full page Rs 80/- Half page Rs 50/-
Quarter page Rs 30/-

Cover Front Not available

Back Single colour Rs 200/- Three colours Rs 300/-
Two colours Rs 250/-

Inside cover Front or back
Single colour Rs 150/- Three colours Rs 250/-
Two colours Rs 200/-

Special Positions

Facing (i) Front inner cover Rs 125/-
(ii) Back inner cover Rs 110/-
(iii) Facing the "Monthly News"
Full page Rs 100/- Half page Rs 60/-

Mechanical Details

Cover page Screen 80 to 100 *Inside pages* Screen 65 to 80

Blocks Full page 7—4"
Half page 3¾—4"
Quarter page 1½—4"

Matter and Blocks to be supplied by Party

N B 1 *In the event of the advertiser booking spaces (except the cover back) continuonsly for six issues, by prior remmittances a discount of 10% on these rates will be allowed and in the event of booking for a period of one year or 12 issues, 15% discount will be allowed on the above rates In any interpretation of these rates and sizes, the decision of the Editor shall be final and conclusive*

2 *Th Editor reserves his rights to reject any matter without notice and without giving reasons*

EXECUTIVE OFFICER,
T T DEVASTHANAMS,
TIRUPATI

Interested parties may please contact The Editor T T Devasthanams' Tirupati

Work is Worship – The Essence of Karma Yoga

PROF D V RAMANA RAO
Regional Engineering College,
ROURKELA 8

IT has earlier been suggested (October 1969 issue) that the purpose of Gita is to dispel the illusion or ' moha from Arjuna's mind so that he can have a clear vision of his duty Arjuna repeatedly raises a commoner s doubt as to how he can fight against his own teachers and relatives Even though he knew about this before coming to the battle field the actual moment of pressing into action has the freshness of impact of this thought process—which is not only peculiar to Arjuna but perhaps is a common doubt to many who have been trained in a particular philosophy of holding Gurus and elders in highest esteem This is a very subtle question crystallising the entire philosophy of Hindu way of life Hence Lord Krishna had to unfold the entire gist of his message in the second chapter itself to meet satisfactorily this fundamental doubt of Arjuna The Lord begins by saying that

Asochyananvasochastvam prajnavadamscha bhasase

Gatasunagatasunscha nanusochanti panditaha (Ch II, sl 41)
Lord Krishna points out that Arjuna is grieving over an inevitable fact which does not merit any grief and yet speaking like a wise man He further mentions that wise men do not bother about the living and the dead This is very simple to state but very difficult to digest and gladly accept and hence Lord Krishna had to explain in very many words throughout the second chapter the subtle concepts of life and death In conclusion he states that

Eeshabrahmisthithihi partha nainam prapya vimuhyati
Sthithwasyamanthakalepi brahmanirvanamruchchati
(Ch II, Sl 72)

Such is the state of the God—realised soul Having reached this state, he overcomes delusion Established in this state even at the last moment he attains Brahmic bliss

The third chapter ' Karmayoga ' naturally begins with a doubt of Arjuna why the Lord is urging him to act whilst He

considers knowledge is superior to action In answer to this, Lord Krishna in his message clearly brings forth the inevitability of action and how this action or Karma can be exhalted to that of inaction or Akarma by developing the correct attitude In other words, a special attitude or outlook or bhavana has to be blended with action in order to lift up the ordinary Karma into Karmayoga It may appear that this action has a potential danger of involving the actor deeply into the consequences thereof and thus reduce him unknowingly to the level of an ordinary worker This preference of Lord Krishna to action with a *special attitude* may perhaps the correct suggestion indicated by Vyasadeva (who is none other than Lord himself) to a nation that might have relegated action to a second place whilst actually not ripe still to follow Sankhya philosophy At such a stage of undeveloped state of mind, giving up action will amount to hypocrisy since he will be indulging in action *mentally* Hence, a mental preconditioning appears to be necessary for following up Sankhya philosophy But for an ordinary man attending to his normal chores—and this is the largest category—Lord's correct prescription for slavation is action with a change in attitude For a materialistic person, the concept of nishkama Karma appears a drab impractical statement

Karmanyevadhikaraste maphaleshukadachana
Mākarmaphalaheturbhurmate sangostvakarmani

(Ch II, Sl 47)

Especially when he is asked to do work and not to expect the fruits thereof, he cannot reconcile himself with this meaningless suggestion True it is, that anyone who does some work expects its result or Karmaphala There is nothing wrong in it or else it becomes a negative philosophy which cannot be made acceptable to all

What is recommended is to perform the work as an act of worship It is neither the quality nor the quantum of work that counts but the attitude with which the work is accomplished that is very important Worship does not lie in burning of incense sticks and it should not begin and end with a temple Attitude of worships Worship should continue at all times and verily work itself ie worship When work is carried out with this bhavana, the worker does not complain about the result Whatever may be

the result, whether good or bad, whether agreeable or disagreeable, he accepts it with pleasure without any murmur as if it is Lord's prasad When a devotee goes to a temple for worship, he does not grumble about the quality or quantity of the prasad offered to him Let the prasad be a tiny tulasi leaf, or a flower petal or a few drops of water or anything else which works out to nothing when evaluated in materialistic terms, the devotee accepts it with greatest pleasure without any grumbling In the same way, when he sees worship in all the work he does, he accepts with pleasure the results thereof with prasad bhavana Hence there seems to be nothing wrong in expecting a result for the work he does but he should be prepared to accept the result whatever it may be, instead of becoming happy in case of good results and feeling sorry in case of bad results The bestower of the results is always the Lord—the Karma phala pradata-and hence the worker does not have any say in the shaping of the result Some people argue that this result is not bestowed on us directly by the Lord but it is routed through another individual and hence there are chances for the result to be modified depending on the imperfections of the individual through whom the result is routed This argument becomes untenable on closer scrutiny since nothing other than Iswar-Ajna will be done in the ultimate analysis Our external set up should be broad, encompassing everything till the result comes to us This is not a philosophy of self-explained contentment but a dynamic, correct and righteous approach to all our actions Hence Lord says

Tasmadaasaktassatatam karyamkarmasamāchara
Asaktohyācharan karmaparamapnoti puurushaha
(Ch III, Sl 19)

Therefore, always do your duty efficiently without attachment and man attains the supreme by so doing the work This attitude takes away the unnecessary expectation of the result from the mind so that every ounce of energy can be geared up to carry on the work efficiently to his own perfection with complete sense of involvement in it But the Lord warns that

Kama esha krodha esha rajogunasamudbhavaha
Mahasanomahapapma viddhyenamihavairinam
(Ch III, Sl 37)

It is the desire and the anger born out of Rajasic guna which are insatiable and grossly wicked that are the real enemies. Man swerves from the correct bhavana as a result of the interference of these twin enemies. Hence the Lord suggests in sloka 43 (Ch. III) to realise that which is higher than the intellect and subduing the mind by reason to eliminate these twin enemies. Then and then only one attains the correct attitude that "work is worship." When once this attitude is developed, the entire action becomes inaction.

Such is the powerful, dynamic and at the same time saintly guideline indicated by Gita. Such a person, who is described differently at different places as a Karmayogi, Sthitaprajna, Gunaatita and Bhakta is definitely a visible limited form of the Lord in flesh and blood identifying himself as a commoner and projecting before the world an ideal to emulate.

May this message of Gita be eschewed by one and all—may he be a scientist, an engineer, a doctor, a business executive or anyone else—for putting oneself in the correct direction which will give an aim and a purpose for this human existence in this short span of one's journey towards the goal.

SRIMAD PAADUKA–SAHASRAM
OF
SRI VEDAANTA DESIKA

SRI D RAMASWAMY IYENGAR

(Continued from previous issue)

त्वयैव नित्यं मणिपादरक्षे ।
राजन्वती सृष्टिरियं प्रजानाम् ।
स्त्रीराज्यदोषप्रशमाय नूनं
निर्दिश्यसे नाथविशेषणेन ॥ ८१ ॥

Tvayaiva nityam Manipaadarakshe
Raajanvatee srishtiriyam prajaanaam |
Streeraajyadoshaprasamaaya noonam
Nirdisyase naathaviseshanena || (81)

Gemset Paduka! This created world has always only Thee as its good and just monarch, Empress Thou art however always referred to by a name qualified by Naatha (as in Sri Ranganatha Paduka) The reason for it must be a desire to banish the blemish that may otherwise attach to feminine rulership

Yet another utpreksha Paduka is the ultimate sovereign of all the worlds Her prabhava is so great Yet Paduka is invariably referred to as Ranganatha Paduka, Rama Paduka, Kesava Paduka, Mukunda Paduka and so on and never as Paduka simpliciter Why always this prefix in the shape of an adjective? It must be due to the smriti's disapproval of Streenaayakam (feminine rulership) For that reason the poet points out, Paduka is qualified by a विशेषण an adjective—the adjective being the Lord Himself

Naatha-Viseshana—The Vedanta postulates the Lord as having the entire world—sentient and non-sentient-as a Viseshana or adjective, a mode or prakaara Here Desika makes such a Lord a viseshana to Paduka, Paduka's supremacy is such that Para-Brahmam which has the chetana and the achetana as its attribute, itself becomes an adjective or attribute to Paduka Paduka becoming the Viseshya विशेष्य or object (81)

बिभर्षि नित्य मणिपादुके ! त्व
विश्वभरं धाम निजेन भूम्ना ।
तवानुभाव शुलकीकृतोऽय
भक्तैरजस्र भवती दधानै ॥ ८२ ॥

Bibharshi nityam Mani Paaduke! Tvam
Visvambharam dhaama nijena bhoomnaa |
Tavaanubhaavas-chulakeekritoyam
Bhaktairajasram bhavateem dadhaanaih || (82)

Gem-set Paduka! Thou dost, by Thy own greatness always bear that Effulgent Being who sustains the entire Universe This glory of Thine is reduced to a handful by Thy devotees who always bear Thee (on their heads and in their hearts)

At first sight this sloka appears to be little Paduka-prabhavaam as it speaks about its being rendered into a handful by Paduka-bhaktas In truth, however that itself is a factor which conduces to Paduka-prabhava

The Paduka bears the Lord who is the supporter of the entire Universe Paduka, by Her own glory and without any external help, supports the Supporter of the Universe This has already been referred to It is once again touched upon here in order to emphasise the greatness of the devotees of Paduka who, by ever and always contemplating on the Paduka and repeatedly placing the Paduka on their heads, go one step further and thereby one step higher than the Paduka Readers will recollect the sentiment contained in Sloka 26 ante where it was stated that the lower one goes in the hierarchy of daasya (दास्य) the higher he rises The word chulakam means the hollow of the palm of one's hand Chulakeekrita therefore means "rendered small enough to be held in the hollow of the palm" Sage Agastya who drank the waters of all the seas in one sip must have reduced those waters into the size of a chulakam Paduka-bhaktas do the same with regard to Paduka-prabhava and that redounds to their glory and thereby to the glory of Paduka

That the greatness of devotees of devotees is greater than that of those devotees themselves is a truth recognised by all the Alwars Tirumalisai Alwar has given expression to that truth

in the following words "கோளரியை வேருக ஏததியிருபபாரை வெலலுமே மறறவரைச சாததியிருபபார தவம" (52)

परस्य पुसः पदसन्निकर्षे
तुल्याधिकारा मुणिपादुके ! त्वाम् ।
उत्तंसयन्ति स्वयमुत्तमाङ्गै
शेषासम शेषगरुत्मदाद्या ॥ ८३ ॥

Parasya Pumsah padasannikarshe
Tulyaadhikaaraam Mani-Paaduke' Tvaam |
Uttamsayanti svayam uttamaangaih
Seshaasamam Sesha Garutmadaadyaah || (83)

Gem-set Paduka' Adisesha, Garuda and others who render service in the vicinity of the Feet of the Supreme Lord are in the same category as Thee (in the matter of rendering service) and yet they of their own accord make Thee their head-ornament like the Sesha-vastra

In this sloka the superiority of Paduka among the Lord's intimate attendants is dealt with as an item reflecting the glory of Paduka Adisesha, Garuda, Vishvaksena and a host of other Nityas eternally serve the Lord even as Paduka does In the matter of serving the Lord they and the Paduka are in the same category, and are of equal status in regard to service or kainkarya rendered to the Lord The compound word pada-sannikarsha in regard to service rendered indicates personal service to the Lord as opposed to the discharge of duties by devas like Brahma, Rudra, Indra etc , who also serve the Lord in some form or other Intimate and personal service to the Lord is referred to as குறறேவல by (Kutraval) Andal Among those who render such intimate service, Paduka is revered, respected and worshipped by the rest, this is the idea contained in this sloka All the others take a delight in wearing the Paduka on their heads as if to decorate their heads with the same

In Sloka 41 ante reference was made to शेषपट Seshapata the sacred cloth with which the heads of devotees are adorned A cloth once worn by the Lord (உடுததுககளைநத பீதகவாடை) is held in great reverence by all devotees, and they take a special delight in placing it on their eyes and head With equal love and respect

Ananta and Garuda place the Paduka on their heads though, like themselves Paduka is also a servant of the Lord

In the Daya Sataka, Daya which is really one of the several noble and auspicious qualities was referred to as गुणेश्वरी guneswari whose greatness was extolled by the other gunas (Sloka 101) So too Paduka is here said to be the object of love and admiration of other servants of the Lord whose status is the same as that of the Paduka (83)

मुकुन्दपादाम्बुजधारिणि ! त्वाम्
मोहादनुत्तंसयतां जनानाम् ।
मूर्ध्नि स्थिता दुर्लिपयो भवन्ति
प्रशस्तवर्णावलयस्तदीया ॥ ८४ ॥

Mukundapaadaambuja-dhaarini! Tvaam
Mohaat anuttamsayataam janaanaam
Moordhni sthitaa durlipayo bhavanti
Prasasta varnaavalayastadeevaah (84)

Paduka bearing the lotus feet of Mukunda! In respect of those persons who out of ignorance or indifference fail to receive Thee on their heads, the favourable rows of writing on their heads get transformed into bad letters

In sloka 50 ante it was said that the durvarna (bad luck) of those who are fortunate enough to place the Paduka on their heads with reverence, got transformed into a good and auspicious varna or letter (good luck) This sloka speaks about the result of the failure to receive the Paduka on one's head as reversing that process

Having come into the shrine of the Lord some people have not the necessary patience to wait till they get the Satari placed on their heads They leave the temple without receiving the Satari on their heads It must be due to ignorance or callousness In their case, even if by previous punya (good deeds) their head-writing was good and auspicious, by this apachara (fault) of ignoring the Paduka, those letters in their head get transformed into bad and inauspicious letters Vedanta Desika thus cautions us all that the Lord will be displeased with us, if we do not revere the Paduka (Nammalwar) Wait if you have to and receive the Satari on your head before you leave His presence (84)

(To be continued)

The Divine Conception of Music

Sangeeta Siromani, Sangeeta Vidwan
S R JANAKIRAMAN B A

(*Continued from previous issu*)

Even previously Sarangadeva had brought in a nutshell, the fundamental importance of Nada as the supreme basis of all human activity and existence

"Song is of the nature of Nada Instruments are praise-worthy as manifesting nada Dancing follows these two Therefore, these three are dependent on Nada Varna is manifested by Nada A word is manifested from Varna and language from words and the activity in the world is through language Therefore the world is dependent on Nada"

In India, more than in any other country in the world, music and religion are intimately connected with each other The Trimurthees are associated with music Maheswara is represented with a Damaru in his hand, Vishnu with the Sankha (conch), Krishna with his Flute and Goddess Saraswati (consort of Brahma) with the Veena in Her hand There are instruments known as Brahma Veena, Rudra Veena, Kinnari, Tumburu Veena, Thumburuyal, Narada periyal, Pinakini etc , God is said to reside in the hearts of devotees who think of Him or sing His praise Says Appar
"நினைப்பவர் மனம் கோயிலாகக் கொண்டவன்"

In the following sloka Vishnu says to Narada

नाह वसामि वैकुन्ठे न योगि हृदयेरवौ
मद्भक्ता यत्र गायन्ति तत्रतिष्टामि नारदा

"Oh Narada, I dwell not in Vaikuntha, nor in the Sun nor in the hearts of Yogis, but I am there where my devotees sing"

जपकोटिगुण ध्यान ध्यानकोटि गुणोलय
लय कोटिगुण गान गानात् परतरनहि

It is said that concentration on the Supreme being is a crore of times more efficacious than doing Japa Mingling once with the supreme being is more powerful than 'koti dhyana' and even more efficacious than Laya is Gana and it has got no equal

Times without number, the great Acharyas emphasised that music was to be used to sing the glories of God The idea " what is the use of the tongue that is not able to sing the praise of God ? What is the use of hand that is not able to perform Puja to God ?" etc , has been echoed and reached by many poets and seers Thyagaraja's " Ennaga " in Nilambari elucidates this point through Prahlada

ఎన్న గ మనసుకురాని పన్నగశాయి సొగసు
పన్నగ కనుగొనని కన్నులే లేక కంచియున్న లేలె ॥
మోహముతో నీలవారి వాహ కాంతిని గేరిన
శ్రీహరిని కట్టుకొనని దేహమేలె ఈగేహమేలె ॥
సరసిజమల్లె తులసీవిరువాజి పారిజాత
విరులచే పూజించని కరములేలె ఈ కాపురములేలె
మోలిమితో త్యాగరాజునేలిన రామమూర్తిని
లాలించి పొగడని నాలికేలే సూత్రమాలికేలె ॥

Thyagaraja's Kriti ' vidulaku ' in Mayamalava gowla gives us the galaxy of Nadopasakas and savants of music

విదులకు మ్రొక్కెద సంగీతకో ॥ విదు ॥
ముదమున శంకర కృతసామ నిగమ
విమలకు నాదాత్మక సప్తస్వర ॥ విదు ॥
కమలాగౌరి వాగీశ్వరీవిధీ
గరుడధ్వజ శివనారదులు
అమరేశ భరత కాశ్యపచండీ
ఆంజనేయ గుహ గజముఖులు
సుమృకండుజ కుంభోజ తుంబురువర
సోమేశ్వర శార్ఙ్గ దేవనందీ
ప్రముఖులకు త్యాగరాజవంద్యులకు
బ్రహ్మానంద సుధాంబుధిమర్మ ॥ విదు ॥

Yagnavalkhya Smriti assests that one who is an adept in Veena Vadana and sruti jatis and is also a master of Laya is assured of Moksha

वीणवादन तत्वज्ञ श्रुति जातिविशारद
तालज्ञस्याऽप्रयाशेन मोक्षमार्गं सगच्चति ॥

Thyagaraja has not missed to broadcast this holy idea He says in his " Mokshamugalada "

వీణావాదనలోలుడౌ శివమనోవిధ మెరుగరు త్యాగరాజవినుత

Vina has been considered as the most effective instrument to procure the Dharma, Artha, Kama and Moksha, the Chatirvida-phala Purusharthas

The emergence of the concept of Madhura bhakthi is an important land mark in our music To reach Godhead through the pathway of madhurabhava has been one of the primordialy concepts of our Hindu philosophy A flood of compositions on the theme of madhura bhakti had been done by Manicka-vachaker Andal, Jayadeva, Annamacharya and Kshetragna etc

Any puja offered to any deity is concluded with the Upachara through Gita, Vadya and Nritya

गीत श्रावयामि
नृत्यदर्शयामि
वाद्यघोषयामि

Nivedana

Sri M Sudhakara Rao.

(*Offering of the Heart*)

Oh benign Lord!
If, pouring the Curds of Thy
Beautiful Form in the Pot of my heart,
I joyfully churn it with Devotion as the
Churning-staff,
Will not Thy Love form the Butter?

Oh Gopala! Pray give me the opportunity
of that churning and
That Butter I offer to Thee!

This is my Prayer,
This is my Worship
And this is my offering—

Pray, receive it to Thy heart
Lord! let me have such mind
which is undisturbed and by which
my devotion is not disturbed—
And Pray, Thou remain in that mind
Without leaving me—

Oh Blue-bodied one! Thou hast to
Save me by bestowing upon me
Undisturbed, pure and ardent desire

The Bhagavad Gita and Occidental Writers

SRI AMALAPURAPU VENKATA RAO M A
Department of English
S V Arts College Tirupati

(Continued from previous issue)

The fundamental concept of Atman-Brahman has fascinated him The raptures of prayer and ecstasy of devotion lose all being in one Being This tendency finds its highest expression in the religious writings of the East and Chiefly in the Indian Scriptures, in the Vedas, the Bhagavatgeeta and the Vishnu Purana These writings rise to pure and sublime strains in celebrating it"[6] It is as plain as pikestaff and crystal clear that his reading of the Gita, the Kathopanishad and Vishnupurana has deliberately influenced his famous poems like "Brahma" and 'Hamatreya' and lesser poems like 'Wood-Notes,' 'The celestial Love,' 'Sphinx' and Spirits etc While writing 'Brahma,' he was reading Roer's translation of the Upanishads

Let us peruse the text of the poem

Brahma

I If the redslayer think he slays,
or if the slain think he slain

II They know not well the subtle ways
I keep and pass, and turn again

III Far or forgot to me is near,

IV Shadow and sunlight are the same,
The vanished gods to me appear,

V And one to me are shame and fame
They reckon ill who leave me out
When me they fly, I am the wings
I am the doubter and the doubt,

VI And I the hymn the Brahmin sings
The strong gods pine for my abode,
And pine in vain the sacred Seven,
But thou, meak lover of the good!
Find me, and turn thy back on heaven

---

6 Essays P 404

I shall attempt a line-wise location of Emerson's perenniel sources of inspiration from Gita, Kathopanishad and others The central theme has been inspired by the 19th sloka in Chapter II of Bhagavadgita, which reads as follows

I " Ya enam vetti hantaram
Yas cai nam manyate hatam
Ubhau tau na vijanito
na yam hanti na hanyate[7]

Revered Radhakrishnan translated thus " He who thinks that this slays and he who thinks that this is slain, both of them fail to perceive the truth, this one neither slays nor is slain " The author is differentiating between the self and the not-self, *purusha* and *prakriti* of the Samkhya

Now let us see how this Gita idea has been adopted by Emerson in his ' Brahma '

" If the red slayer thinks he slays,
Or if the slain think he is slain,
They know not well the subtle ways
I keep and pass and turn again " (11 1-4)

Let us hear what Kathopanishad says " If the slayer think that he slays, if the slain think that he is slain, both of these have not the knowledge This slays not, neither is He slain "[8] Here, ' He ' is Atma So it is needless to reiterate the parallel ideas, thoughts, not to speak of the very words and phrases used in Emerson's composition This is the general theme

II " the subtle ways
I keep, and pass, and turn again " (11 3-4)
Bhagavad Gita has this source
" Kavim puranam anusasitaram
anor aniyamsam anusmared yah
sarvasya dhataram acintyarupam
adityavarnam tamasah parastat " (VIII-9)

---

7 Radhakrishnan The Bhagavat gita P 107

8 ' Hanta Chānmanyate, Hantum
Hatasche nmanyate hatam
Ubau than navijanito
Nayam hanti nahanyate "

Sri Radhakrishnan rendered it in the following way "He who meditates on the Seer, the ancient, the ruler, subtler than the subtle, the supporter of all, whose form is beyond conception, who is sun-coloured beyond the darkness"

C F Kathopanishad says

Ano raniya nmahato mahiya
natmasya janto inihito guhayam
tamakiatuh pasyati vcetasoko
dhatuh piasadaa nmhemana maatnah (I-2-20)

"Finer than the fine, huger than the huge, the self hides in the secret heart of the cieature when a man strips himself of will and is weaned from sorrow, then he beholds Him, purified from the mental elements he sees the gieatness of the Self being"[9]

Mundaka Upanishad treats the idea like this

Brihacha ta ddivya machintyarupam
sukshmaacha tat tsukshmataram vibhati

"Vast is that, divine, its form is unthinkable, it shines out subtlei than the subtle "[10] In Siva Gita, Siva described his "swarupa" in the same way[11] According to reverend Radhakrishnan, Svetaasvatara Upan'shad (III-18) expresses the same theme[12] As seen from the above, the universality of God is similar in all religions, be it in Christianity, Islam or any othei ieligion

III "Far or forgot to me is near"

This line seems to be influenced chiefly by Katha Upanishad

Aasino duram vrajati
sayano yati sarvatah

"Seated He journeys far off, lying down he goes everywhere"[13] It is doubtful, whether this line was diiectly influenced by Gita

IV "Shadow and sunlight are the same,
The vanquished gods to me appear,"

These lines reflect the thought-content of Gita

---

9 Sri Aurobindo Eight upanishads—P 47

10 Ibid—P 89

11 Sri V V Saima, Bhagvat Gita-Bible-Bible Koran—P 401

12 Radhakrishnan Bhagavat Gita P—230

"na tad bhāsayate suryo
na sasanko na pavakah
Yad gatva na nivartante
tad dhama paramam mama"[14]

"The sun does not illuminate that nor the moon nor the fire That is My supreme abode from which those who reach it, never return Bhagavan says that he is One who is kindling the Sun and the Moon Those who reach my abode will have no rebirth" One can find parallel ideas in Katha and Mundaka Upanishads

"Yataschodeti suryostam yatracha gachatih
Tam devāh sarve arpitāstu danaatyeti kaschanah

'He from whom the sun rises and to whom the sun returns, and in Him are all the Gods established, none passes beyond Him'[15] (Katha II-1-9) Chapter II of Mundaka Upanishad echoes these ideas (2-10) According to Sri V Venkataratna Sarma, Taittiriya Upanishad reflects these ideas[16] These slokas refer to the Immutable Brahman which can be attained by ascetic practices

V "And one to me are shame and fame"
Gita reads

"Tulyanindastutir mauni
santusto yena kenacit"[17]

"(He who holds equal blame and praise, who is silent (restrained in speech) content with any thing (that comes)"

VI "And I the hymn the Brahmin sings"
"brhatsama tathā sāmnām
gāyātri chandasām aham
māsānām mārgasirso ham
rtūnām Kusuma karah[18]

---

13 Sri Arobindo Eight upanishads 1–2–21 P—47
14 Gita–XV–VI–P—328
15 Eight upanishads–P—57
16 Bhagavat Gita, Bible, Koran,–P—750
17 Gita XII—19
18 Gita X—35

(Likewise, of hymns (I am) Brihatsaman, of metres (I am) Gayatri, of months (I am) margasirsa and of seasons (I am) the flower bearer (spring) "

This type of comparison and analysis can be applied to almost all the works under review and it is beyond the scope this essay One noted critic treated Vishnu purana as one of the sources for this poem

Next we come to another poem whose following lines reflect and refract the Gita dictum

" She silvered in the moon
She spired into yellow flame
She flowred in blossoms red,
She flowred into a foaming wave [19]

Gita says like this

" raso him apsu kaunteya
prabhāsmi sasisuryayoh
pranavāh sarva vedeshu
sabdah khe paurusam nusu "

" I am the taste in the waters, O Arjuna, I am the light in the moon and the sun (I am the syllable Aum in all the Vedas, I am the sound in ether and manhood in men)[20] The next sloka tells us like this I am the pure fragranee in earth and brightness in fire I am the life in all existences and the austerity in ascetics [21] When these two slokas put together, the meaning is comprehensive

(To be continued)

---

19 Works of R W Emerson, P—518
20 Gita VII–1
21 I bid VII–9

Srinivasa

SRI A RAJENDRA BABU

" O Sreenivasa, you have taken the abode at Tirumala Vasa

How greatful and majestic thy look in the abode of Seven Hills

The pilgrims who came to Tirumala have a dip in the sacred pushkarini with the name of Govinda on their lips

O You are Deenavatsala! Pathithapavana! Paramapavana!

How can I repay my debts to you

Your darshan not only purifies one but also give and confer boons

You are up on 7 hills The circumbulation is a turning point in one's life

O Govinda, Govinda, Govinda

Sankara says say Govindam Bhaja, Govinda Bhaja, Govindam Bhaje

You are freed and attain Bliss "

VISHNU DHARMA

SRI D SATYANARAYANA
Kendriya Sanskrit Vidyapeetha, Tirupati

(Continued from previous issue)

पुलस्त्य उवाच

Pulastya spoke

सम्यक् पृष्ट त्वया ह्रीदमुपवासाश्रित द्विज ।
कथयामि यथाप्रोक्त वशिष्ठेन महात्मना ।। ८ ।।

8 O Dvija! this achievement asked by you is dependent upon fasts I now tell thee what the Sage *Vasistha* had narrated earlier

वशिष्ठ ऋषिमासीन सप्तर्षिप्रवर पतिम् ।
पप्रच्छारुन्धती प्रश्न यदेतद् भवता वशम् ।। ९ ।।

9 *Arundhadti* asked this question to her husband *Vasistha* the distinguished and exalted among the Sages, who was sitting—kindly tell us this which is within your competence

तस्या स परिपृच्छन्त्या जगाद मुनिसत्तम ।
यत्तच्छृणु धर्मज्ञे ममेद वदतोखिलम् ।। १० ।।

10 Being asked by her, Vasistha, the best of the sages said—O knower of all the religious truth you listen to me which I narrate to you in full

वशिष्ठ उवाच

Vasistha spoke

श्रूयतां मम यत्पृष्ठ त्वयाह ब्रह्मवादिनि ।
सुरुपता नृणा येन योषिता चैव जायते ।। ११ ।।

11 Hearken O ye! the expounder of the Brahman Philosophy, the moot point posed by you the causes which result in decking one with consummate beauty

अनभ्यर्च्य यथान्याय अनाराध्य च केशवम् ।
रूपादिकागुणास्तेन प्राप्यन्तेऽनेन कर्मणा ।। १२ ।।

12 Without worshipping as prescribed and without propitiating *Kesava*, what is that specific action by which a few people help themselves to possess beauty and other embellishments

तस्मादाराधनीयो वै विष्णुरेव यशस्विनि ।
परत्रप्राप्तुकामेन रूपसपत्सुतादिकम ।। १३ ।।

13 Therefore one desirous of acquiring beauty wealth and progeny etc , should

यस्तु वाच्छति धम[५२ अ]ज्ञे रूप सर्वाङ्गशोभनम् ।
नक्षत्रपुरषस्तेन सम्पूज्य पुरुषोत्तम ।। १४ ।।

14 One who longs beauty permeating all through the body he should undertake *Naksatrapurusa* vow dedicated to the reverend *Purusottama*

नक्षत्राग यथाहार समुपोष्यति यो हरिम् ।
सुरूपैरखिलागैश्च रूपवानभिजायते ।। १५ ।।

15 Regulating his meals as per the presiding stars and by observing fasts dedicating to Hari one acquires beauty permeating all the limbs in the body

योषिता च पर रूपमिच्छन्त्या जगत पतिम् ।
स एवाराधनीयोग्रे नक्षत्राङ्गो जनार्दनम् ।। १६ ।।

16 A lady desiring to embellish herself with superb beauty should worship the master of the world, Janardana in the first instance

(To be continued)

Perfect Silence

Sri B V NARASIMHAM M A

SILENCE when perfect, is melodious Its articulation can be experienced but not heard Its beauty is the beauty of golden dawn The silence of Samadhi, the silence of death, the silence of the unmoving rock, and the silence of the sleeping child have a fascination for me, because they, in their profound silence, narrate the stories of those that silently worked and showered their blessings on mankind, silently prayed for peace and good will and harmony and finally entered into eternal silence The silence of the sleeping child tells stories of its previous births.

The silence of the unmoving rock also has its stories to tell It speaks volumes of the silent sculptors who, with perfect calmness, chiselled it into shapes, at once so artistic and alluring human faces with tell-tale expressions of love, anguish, jealousy, hatred, anger, lust, miserliness infatuation, heroism and ever so many feelings which surge in the bosom of a living human being In short, by their dexterity they make the inanimate pulsate with life Yet it is a hard rock, made soft by the caressing touch of the sculptor, given life by his art and given existence by his creative faculties

There is music in silence there is an irresistible allurement and an unfathomable depth in the abyss of silence The silence of the ocean lies in the clamness of its depth, the silence of the sky lies in the calmness of its vastness the silence of Earth lies in its patience and endurance

Silence is God, Therefore our saints maintained silence which is a divine quality

---

SRI VENKATESWARASWAMIVARI TEMPLE,
TIRUMALA

REVISED PROGRAMME OF ROUTINE PUJAS AND DARSANAM Etc

SATURDAY TO WEDNESDAY

3-00 A M	to 3-30 A M	Suprabhatham (No admission)
4-00 A M	to 5-30 A M	Thomalaseva (Arjitham)
6-00 A M	to 7-00 A M	I Archana (Arjitham)
7-30 A M	to 8-00 A M	I Bell and Sathumorai
8-00 A M	to 1-00 P M	**Sarva Darsanam**
1-30 P M	to 2-00 P M	II Archana (Private), II Bell
2-00 P M	to 9-00 P M	**Sarva Darsanam**
	10-30 P M	Ekanthaseva (Arjitham)

ON THURSDAY

3-00 A M	to 3-30 A M	Suprabhatham (No admission)
4-00 A M	to 5-30 A M	Thomalaseva (Arjitham)
6-00 A M	to 7-00 A M	I Archana (Arjitham)
7-30 A M	to 8-00 A M	I Bell and Sathumorai
8-00 A M	to 12-00 Noon	**Sarva Darsanam**
12-00 A M	to 12-30 P M	Sallimpu
1-00 P M	to 1-30 P M	II Archana (Private)
2-30 P M	to 5-30 P M	**Sarva Darsanam.**
6-00 P M	to 8-00 P M	Kainkairyam, Poolangi-Samarpana & Bell
8-00 P M	to 10-00 P M	**Poolangi Darsanam (Arjitham).**
	10-30 P M	Ekanthaseva (Arjitham)

ON FRIDAY

4-00 A M	to 4-30 A M	Suprabhatham (Private)
7-00 A M	to 9-30 A M	**Abhishekam (Arjitham)**
12-00 Noon	to 12-30 P M	Thomalaseva (Private)
1-00 P M	to 1-30 P M	Archana (Private)
2-00 P M	to 2-30 P M	Bell and Sathumorai
2-30 P M	to 9-00 P M	**Sarva Darsanam**
	10-30 P M	Ekanthaseva (Arjitham)

Note —

Pilgrims will not be allowed for Suprabhatham

(ii) Nityarchana Grihasthas will be permitted for 1st Archana only 2nd Archana also will be made Arjitham in case there is no heavy crowd

(iii) Thomalaseva and Archana on Fridays also will be made Arjitham if there is no heavy crowd

(iv) The main entrance of the queue gate near the Mahadwaram (Padikavali, adjacent to Peishkar's Office) will be closed by 12–00 Noon on all the days other than Thursdays and by 11–00 A M on Thursdays Sarva Darsanam will be restored again from 2–00 P M after II Archana and II Bell The pilgrims who join the queue inside the queue gate for Sarva-Darsanam before closing of the queue entrance gate at the appointed time will be afforded Sarva-Darsanam facilities

(v) On Festival and other special occasions there will be changes in the temple timings and these will be notified to the public in the temple and in the Enquiry Office Notice Boards and will also be announced through the loud-speakers

EXECUTIVE OFFICER,
T T Devasthanams

AN APPEAL

The subscriptions of the following numbers will expire on 31—7—1970 Supply of the Journal will be stopped from that date onwards if the subscriptions are not renewed

Subscribers are requested to mention always their subscription number, present postal address (in block letters) and period of subscription, (New subscribers always shall write the term ' New Subscription " in the M O coupon and send in advance before 25th instant) addressed only to the EDITOR, 'The SAPTAGIRI T T D, 'Tirupati (and not to any other address) Subscriptions of the Journal (Rs 3/-) should not be remitted clubbing with other items, as such remittances will not be accounted for the Journal in future All correspondence pertaining to the Journal should be made to the above address only

9, 34, 40, 99, 132, 134, 176, 239, 241, 261, 262, 265, 268, 357 367, 368, 369, 370, 371, 372, 377, 460, 489, 491, 492, 494, 495, 501, 572 594 595, 596 599, 686, 687, 689, 691, 692, 693, 695 697 845, 846, 848, 849, 851, 856, 857, 859, 860, 861, 862, 863, 866, 867,

1157, 1205 1253, 1254, 1257, 1258 1261, 1263, 1264, 1265, 1267, 1271, 1272, 1274, 1275, 1280, 1281, 1282, 1284, 1288, 1291, 1295, 1297, 1299, 1303, 1304, 1307, 1308, 1311, 1313, 1314, 1315, 1316, 1320, 1346, 1551,

2034, 2067, 2116, 2120 2144, 2158 2171, 2212, 2218, 2272, 2293, 2294, 2327, 2353, 2354, 2356, 2496, 2588, 2648, 2651, 2653, 2656, 2657, 2662, 2695, 2945,

3006, 3008 3016 3093, 3094, 3121, 3122, 3166, 3198, 3200, 3233, 3234 3236, 3298, 3300, 3303, 3304, 3306, 3432, 3433, 3434, 3435, 3437, 3438, 3439, 3440, 3455 3508, 3528, 3543, 3639, 3641, 3642, 3643, 3644, 3645, 3647, 3659,

4024, 4054 4056, 4064, 4069, 4070, 4071, 4075, 4076, 4078, 4079, 4080, 4082 4083, 4084, 4085, 4086, 4087, 4089, 4090, 4091, 4092, 4093, 4095, 4096, 4097, 4098, 4099, 4100, 4101, 4102, 4103, 4105, 4106, 4107, 4108, 4109, 4110, 4111, 4112, 4113, 4114, 4115, 4116, 4118, 4119, 4122, 4123, 4124, 4125, 4126, 4127, 4128, 4130, 4131, 4772, 4774,

5066, 5067, 5069, 5072, 5073, 5074, 5075, 5076, 5077, 5078, 5081, 5082, 5088, 5090, 5091, 5092, 5097, 5098, 5105, 5134, 6066, 6073

Remittances to the Journal should be made through Money Orders, Postal Orders and Demand Drafts only

తెలుగు - విభాగము

విషయసూచిక

వేంకటేశ్వరా!

శ్రీమతి చుండూరి రమాదేవి,
ఏలూరు

మునుపొక మాట వింటి, నిజమో, మరికాదో యెఱుంగ నీవు నా
ధనదునివద్ద నప్పుగొని, దాన, మహాసతి పద్మనింటిదా
నినిగనొ నర్చుకొంటివని, నీదగు నారుణ మీగ భక్తకో
ట్ల నయము నిచ్చు గాన్కలవి యప్పున కౌనట వెంకటేశ్వరా।

అప్పటి యప్పు జిక్కుల మహోదార కిప్పటి కింకదీర, దే
ముప్పనొ బాపెభక్తులిడు ముడ్పులు గాన్కలు నిల్వదోపులున్
గుప్పలు దెప్పలన్ గొనుచు, గొబ్బున నారుణ మీదెడున్, మరిన్
వొప్పెడిదేమి? యెంతశ్రమనొందుచునుంటివొ వెంకటేశ్వరా!

ఎంతటియప్పొ, యా విభవమెంతగ నైనదొ నీదుపెండ్లి, సా
మంతులు నీశ్వరాది సురమాన్యులు ముప్పదిమూడుకోట్లు దా
మంతట దాము వచ్చి, ముదమారగ పెండ్లిపనుల్ సమస్తమున్
వంతులు వంతులన్ బడుచు వారక జేయరె వేంకటేశ్వరా।

ఆడిన పెండ్లియైన సుఖమాయెనె? యేకరివేసు కోసమో
యోడనిపట్టు దంపతులహో యెండొరులిరు కొండపై
నేడనొ నీవు నా డిగువ నేలను నీదొరసాని కాపురాల్
కూడునె సేయ నిన్ను ననగూడదు నిట్టిది వేంకటేశ్వరా।

కలినిల భక్తకోటులను గాచు దలంపున వేంకటాద్రిపై
వెలసిన దివ్యమూర్తి కడు విశ్రుత మయ్యెను నీదుకీర్తి, నిన్
దలచిన వారి బాముల నుదారత బాపి యనంత సౌఖ్యముల్
కలుగగ జేతువంట, దయగల్గదె నాపయి వేంకటేశ్వరా।

కరముల శంఖచక్రములు కౌస్తుభరత్నమురస్థలమ్ముపై
వరలగ, వాసవాది సురపూజిత పాదసరోరుహుండవై
కరుణ దలిర్పుజూపులను గారవ మొప్పగ భక్తకోటిపై
బరపుచు నుండు నిన్ను మది బాయక గొల్చెద వేంకటేశ్వరా।

ధర్మప్రమాణములు

డా. దివాకర్ల వేంకటావధాని,
ఎం ఏ (ఆనర్సు) పి హెచ్ డి

హిందువుల శాస్త్రముల ననుసరించి ధర్మార్థ కామ మోక్షములకు చతుర్విధ పురుషార్థములని పేరు పురుషార్థ శబ్దమునకు "పురుషైరర్థ్యతే" పురుషులచే నర్థింపఁబడునది యని వ్యుత్పత్త్యర్థము ఇచ్చట పురుషులనగా సామాన్యముగా మానవులని విశాలార్థమును గ్రహింపవలయును ఈచతుర్విధ పురుషార్థములలో నర్థకామము లిహామునకును ధర్మమోక్షములు పరమునకును సంబంధించినవి సాధారణముగా మానవులలో నధిక సంఖ్యాకులైహిక పురుషార్థసిద్ధికే యత్నించు చున్నట్లుకనిపించును ఇది సహజమే విద్వాంసులు జ్ఞానవంతులు నైన కొందఱు మానవులు మాత్రము శాస్త్రగురువాక్యములందలి విశ్వాసముచే ధర్మమోక్షములను నాముష్మిక పురుషార్థముల సాధింప నభిలషించుచుందురు ఒక్కొక్కప్పుడీ యభిలాష సహజ సిద్ధము కాకపోవుటయు నైహికాభ్యుదయ ప్రవణతా ప్రేరితమై యుండుటయు సంభవించు చుండును అట్టియెడ ధర్మమోక్ష పురుషార్థము లుత్కృష్టములయ్యును వానిని సాధించు యత్నమున పరమార్థ లోపము గోచరించును సాధకుల సంఖ్యనుబట్టియు, చిత్తశుద్ధి సంపదనుబట్టియు మాడనర్థకామములు ప్రధాన పురుషార్థము లైనట్లును, ధర్మమోక్షము లానుషంగికము లైనట్లును కనిపించును కాని యది యథార్థముకాదు సూక్ష్మముగా పరిశీలించు వారి కైహికములైన యర్థకామములకంటె నాముష్మికములైన ధర్మమోక్షములె యుత్కృష్టతరములును వాంఛనీయములునైన పురుషార్థములని తెలియవచ్చును వాని కొఱకు యత్నించి సిద్ధి పొందుటయందే మానవ జీవితము సాఫల్యము నొందజాలును

"ధ్రియతే ఇతి ధర్మః' 'ధరతీతి ధర్మః" అను నర్థములనుబట్టి ధరింపఁబడుట, ధరించుట లేక రక్షించుట యను రెండులక్షణములును ధర్మము నందిమిడియున్నవని తెల్లమగు చున్నది ప్రపంచమునందలి జంతువులన్నియు కాలభేదమునుబట్టి పతనోత్పతనములను ఉచ్చనీచస్థితులను పొందు చుండును ఇవి కేవలము యాదృచ్ఛికముగా జరుగునట్టివికావు పరిహార్యములును కావు వీనికి పూర్వకర్మముల పరిణామమే కారణము పతనమునకు మూలముకాక, జంతువులను సుస్థితిలోనుంచి, వాని యభ్యుదయమున కవకాశమొసంగు కర్మము

నకే ధర్మమని పేరు, అట్లుకాక పతనమునకు హేతువై జంతువును నీచస్థితికిఁ గొని పోవునది అధర్మము దీనికే పాతకమని నామాంతరము పాతకమనగా పడునట్లు చేయునది యని యర్థము

జైమిని మీమాంసా సూత్రములలో యజ్ఞాది కర్మముల యథావిధిగా నాచరించుటయే ధర్మమని చెప్పియుండెను వేద చోదితకర్మ కలాపమును నిష్కామ బుద్ధితో నాచరించువారు మోక్షమును, సకామబుద్ధితో నాచరించువారు దివ్యలోకములను బొందుదురని పూర్వ మీమాంసకుల విశ్వాసము వైశేషిక సూత్రకర్త కణాదుఁడు "యతోభ్యుదయ నిశ్శ్రేయససిద్ధిః స ధర్మః" అని ధర్మమును నిర్వచించెను ఐహికాముష్మికాభ్యుదయ ప్రాప్తియు, మోక్షమును దేనివలన సిద్ధించునో అది ధర్మమని యతని యభిప్రాయము కణాదుఁడుకూడ వేదములయు వేదమూలములైన శాస్త్రములయు ప్రామాణ్యము నంగీకరించు వాఁడే అభ్యుదయ నిశ్శ్రేయసములను కలిగించునదేది? యను ప్రశ్నకు సమాధానమువడయుటకై మనము కేవల హేతువాదముపైనే కాక శాస్త్రములపై కూడ నాధారపడవలసి యున్నది

బాదరాయణ బ్రహ్మసూత్రములును, వాని పై శంకర భగవత్పాదులు రచించిన భాష్యమును సూక్ష్మార్థ నిర్ణయ విషయమున శాస్త్ర పరిశీలనములేని కేవల హేతువాదము (తర్కము)పై నాధారపడరాదని చెప్పుచున్నవి. (తర్కాప్రతిష్ఠానాత్ II-I-II నిరాగమాః పురుషోత్ప్రేక్షా మాత్ర నిబంధనాస్తర్కా అప్రతిష్ఠితాభవన్తి ఉత్ప్రేక్షాయా నిరంకుశత్వాత్) తర్కము లేక హేతువాదము మానవుడు బుద్ధిబలమున నొనర్చు నూహ బుద్ధిబలము ననుసరించి యొక మేధావి యొనర్చు నిర్ణయమును బుద్ధిమత్తరుఁడైన యింకొకడు నిరసించి యింకొక నిర్ణయమును ప్రతిపాదించును మూడవవాడు పై యిరువురి నిర్ణయములను ఖండించి తానింకొక సిద్ధాంతమును ప్రతిష్ఠించును కావున కేవల తర్కసాహాయ్యమున అప్రత్యాఖ్యేయమైన నిర్ణయమును నిశ్చితార్థముగా ప్రతిపాదించుట కవకాశములేదు అందుచే నతిసూక్ష్మమైన ధర్మవిషయమును కేవలతర్కముపై నాధారపడి యిదమిత్థమని నిర్ణయించుట యుక్తముకాదు వాక్యపదీయ కారుడైన భర్తృహరి నేర్పరులు ననుమాతలునైన మేధావులచే నతి ప్రయత్నమున ననుమితమైన యర్థముకూడ నభియుక్తతరులైన యన్యులచే నన్యవిధమున నుపపాదింపఁబడును కావున శాస్త్రములచేకాక తర్కముచే ధర్మమును నిశ్చయించుట యుక్తము కాదని చెప్పియుండెను

(నహ్యాగమాదృతే ధర్మ స్తర్కేణ వ్యవతిష్ఠతే)

ధర్మపదముయొక్క యౌగికార్థము నెఱింగినంత మాత్రమున నిష్టార్థ సిద్ధి చేకూరదు దానిని సక్రమముగా నాచరించినప్పుడు మాత్రమే యాసిద్ధి

సమకూడును ధర్మము నాచరింప యత్నించుటకుముందు దానియర్థము నెఱుంగవలసిన యావశ్యకత లేకపోలేదు కాని యీ యర్థావగతి తర్కైక జన్యమగుచో నభ్యాసకుని హృదయమున ధర్మమునుగూర్చి నిశ్చితమైన యభిప్రాయము కలిగింపఁజాలదు అందుచే వేదమత విషయముననే కాక సర్వమతముల విషయమునను ధర్మార్థ నిర్ణయమున శాస్త్రప్రామాణ్యమే యనవద్యమైనదిగా పరిగణింపఁబడుచున్నది శ్రీకృష్ణభగవానుడుకూడ భగవద్గీతలో "తస్మాచ్ఛాస్త్రం ప్రమాణంతే కార్యాకార్య వ్యవస్థితౌ" అని కార్యా కార్య నిశ్చయమున శాస్త్రమే ప్రమాణమని వక్కాణించి యున్నాడు

భారతీయ సాంస్కృతిక విషయములందు ధర్మనిర్ణయమున శాస్త్రములకత్యంత ప్రామాణ్య మంగీకరింపఁ బడుచున్నను తర్కము పూర్తిగా పరిహరింపఁబడుట లేదు శాస్త్రతత్త్వ వ్యతిరేకికాని తర్కము నంగీకరించుటలో దోషములేదని పెద్దల యభిప్రాయము

"ఆర్షం ధర్మోపదేశంచ వేద శాస్త్రావిరోధినా యస్తర్కేణాను సంధత్తే సధర్మం వేదనేతరః" అనుశ్లోకమున మనువెవ్వరార్షమైన యుపదేశమును వేదశాస్త్ర విరుద్ధముకాని తర్కముచే ననుసంధింతురో వారే ధర్మము నెఱుంగుదురుకాని యన్యులెఱుంగరని చెప్పియున్నాఁడు ఈ విధముగ వేదమతమున న్యాయవైశేషిక సాంఖ్య యోగాది దర్శనముల సాహాయ్యముననే ధర్మార్థ పరిశీలనము కావింపఁబడు చున్నది

ధర్మమునుగూర్చి పూర్వమహర్షుల యభిప్రాయముల నీక్రింది విధముగా సంగ్రహింపవచ్చును

1 ఇహ పరలోకములు రెండింట నభ్యుదయము నావహించునదే ధర్మము

2 ధర్మవిషయమున శాస్త్రసంబంధము లేని కేవల తర్కము ప్రమాణము కాఁజాలదు ఈ విషయమున శాస్త్రవచనమే పరమ ప్రమాణము

3 ధర్మవిషయమున శాస్త్రమే పరమ ప్రమాణమైనను దానియర్థము నవగాహనము చేసికొనుటకు తర్కమునుగూడ సహాయముగా గ్రహింపవచ్చును కాని యా తర్కము శాస్త్రతత్త్వమున కనుకూలముగా నుండవలయుననే కాని విరుద్ధముగా నుండరాదు, ఈ విధముగా ధర్మనిర్ణయమున తర్కము ప్రధాన ప్రమాణముకాక పోయినను సంపూర్ణ తత్త్వ పరిశీలనమునకు తోడ్పడు నానుషంగిక ప్రమాణమని యంగీకరింప వచ్చును

శ్రీ లక్ష్మీ కటాక్షసిద్ధిరస్తు

కాలామ్బుదాళిలలితోరసి కైటభారేః
ధారా ధరే స్ఫురతి యాతటిదఙ్గనేవ
మాతుస్సమస్త జగతాం మహనీయమూర్తిః
భద్రాణి మే దిశతు భార్గవ నన్దనాయాః

ఈ శ్లోకమునందు శ్రీమహావిష్ణువుయొక్క వక్ష స్థలముపై నున్న శ్రీమహాలక్ష్మి నీలమేఘముపైగల (తొలకరి మేఘము) మెఱపు తీగకు పోల్చబడినది అట్టి ప్రకాశవంతమైన లక్ష్మీదేవియొక్క దివ్య మంగళ రూపము మాకు సమస్త శుభంబుల నొసగుగాక

ఇది శ్రీ శంకరాచార్య విరచిత కనకధారాస్తవములోని నాలుగవ శ్లోకము లక్ష్మీకటాక్షమును గోరువారు కనకధారాస్తోత్రమును నిత్యము భక్తి శ్రద్ధలతో పఠించవలెను "సర్వేగుణాః కాంచన మాశ్రయిన్తే"

శ్రీ పద్మావతీ పరిపూర్ణ కటాక్షసిద్ధిరస్తు

సువర్ణ

పాంచరాత్రంలో
ప్రాణాయామం

—o—

శ్రీమాన్ యస్ బి రఘునాథాచార్య

(గతసంచిక తరువాయి)

ప్రాణాయామ విభాగము

పూరకమునకు ఎనిమిది మాత్రలును రేచకమునకు పదునాఱు మాత్రలును, కుంభకమునకు ముప్పదిరెండు మాత్రలును, శిశుప్రాణాయామమున నుండును పూరకమునకు పన్నెండు మాత్రలును, రేచకమున కిరువది నాలుగు మాత్రలును, కుంభకమునకు నలుబది యెనిమిది మాత్రలును, మధ్యమ ప్రాణాయామముననుండును పూరకమునకు పదునాఱు మాత్రలును, రేచకమునకు ముప్పదిరెండు మాత్రలును కుంభకమునకు అరువదినాలుగు మాత్రలును, ఉత్తమ ప్రాణాయామమున నుండును లఘ్వక్షరము నుచ్చరించుకాలమునకు 'మాత్ర'యను వ్యవహారము శౌనక మతసిద్ధము

ఈ విభాగమునే లింగపురాణము కొంచెము భేదముతో నిట్లభివర్ణించు చున్నది 'ప్రాణాయామ మానము 12 మాత్రల కాలము ఒక యుద్ఘాతముతో కూడిన 12 మాత్రల మానముగల ప్రాణాయామము నీచమనబడును ఇది సాధకునకు శరీర మంతటను చెమటను పుట్టించును రెండు యుద్ఘాతములతో గూడి 24 మాత్రలు మానముగల ప్రాణాయామము మధ్యమమనబడును ఇది సాధకునకు కంపము గలిగించును మూడుయుద్ఘాతములతో గూడి 36 మాత్రలు మానముగల ప్రాణాయామము ముఖ్యమనబడును ఇది ప్రాణమును బ్రహ్మరంధ్రము

కడకు జేర్చును గోరక్షుడును పై మాత్రా సిద్ధాన్తము నంగికరించుచున్నాడు [14]

ఉద్ఘాతమనగా దేహమంతటను వ్యాపించిన ప్రాణముచే పీడింపబడిన అపానము పైకివెళ్ళి వెనుకకు మరలుట [15]

దేనివలన ఆనందము–నిద్రచిత్తాందోలనము–గగుర్పాటు–పరశబ్ద జ్ఞానము – శరీరాక్షేపము – కంపముగలుగుచున్నవో శ్రమ జన్యమగు చెమటను–జల్పమును–జ్ఞానమోహమును. ఏది జయించునో అది ఉత్తమ ప్రాణాయామము

ఒక చిటికవేయుటకు పట్టుకాలము మాత్రయనియు, మూడు చిటికలకాలము మాత్రయనియు, నిద్రపోవువాడు శ్వాసనుపీల్చి విడుచు కాలము మాత్రయనియు, మాత్రాలక్షణము యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి-స్కాంధపురాణముయందు వర్ణింపబడినది [16]

12 మాత్రల ప్రాణాయామము లఘువనియు, 24 మాత్రల ప్రాణాయామము మధ్యమమనియు, 36 మాత్రల ప్రాణాయామముత్తమ మనియు, మార్కండేయపురాణమున చెప్పబడినది [17]

(సశేషము)

---

14. ప్రాణాయామస్య మానంతు మాత్రాద్వాదశకం స్మృతమ్।
నీచో ద్వాదశ మాత్రస్తు సకృదుద్ఘాత ఈరితః॥
మధ్యమస్తు ద్విరుద్ఘాతశ్చతుర్వింశతి మాత్రకః।
ముఖ్యస్తు యస్త్రిరుద్ఘాతః షట్త్రింశన్మాత్ర ఉచ్యతే॥
ప్రస్వేదకంపనోత్థానజనకశ్చ యథాక్రమమ్। హ ప్ర P 46 1 24

15 See హ ప్ర P 46 1 26

16, I bid P 46 1 27

17 లఘుర్ద్వాదశ మాత్రస్తు ద్విగుణః సతుమధ్యమః
త్రిగుణాభిశ్చ మాత్రాభిరుక్తమోఽయముదాహృతః॥ మార్కండేయ పురాణం

శ్రీవేంకటేశ్వర స్తవము

— ** —

విద్వాన్ శ్రీ వాసా కృష్ణమూర్తి

తపమొనరింపలే నకట! తామర సేక్షణ! దుష్టవాసనా
విపులవితాన మేమియు వివేకముచే నణగింపలేను, నీ
చపలుని గావగా వెరవు సాధుజనావనా! నీకులేద, నీ
జపమొనరింప బూనితిని, సన్నుత! కావుము వేంకటేశ్వరా!

నవరసముల్ స్రవించు నలనాడెపు బల్కులు దేశమంతటన్
వ్యవహృతి జాలువార నవివావిరి గైకొని ప్రాక్కవీంద్రులన్
గవితల జెప్పి పేర్వడిరి, కావ్యము లట్లు రచింపశక్యమే?
కవితనె నిన్ భజించుటయు గమ్మని మార్గము వేంకటేశ్వరా!

కవితను నిల్చునట్లు మది గాఢతరస్థితి నా జపాదులన్
వివిధ విశిష్టపూజలను వేరుగ నిష్ఠల నా సమాధులన్
ప్రవిమల సాధుగోష్ఠులను బాటిగ నిల్వదు పద్మనేత్ర! యా
కవితనె నిన్ భజింతు గలకాలము కావుము వేంకటేశ్వరా!

జలజల జాలువాఱు సరసాంచిత కోమల పద్యమాలలన్
జలజదళాయతాక్ష! నిను జయ్యన పూజలొనర్చు పున్నెమీ
వెల వెల బాఱు సంస్కృతి సవేలగతిన్ బొడసూపదేని నా
పలపలపాఱు మానసము బట్టగజాలను వేంకటేశ్వరా!

సరస హృదంతరంబుల ప్రశస్తగతిన్ జనియించు కల్పనల్
పరమ పదార్థసంగతిని బర్వుచు నందఱ హాయిదేల్చెడిన్
విరివిగ నంబుధిన్ బొడము వెన్నెల చాయలు విశ్వమంతటన్
మురిపెముతోడ బర్వి పెనుమోదము గూర్పవె? వేంకటేశ్వరా!

సరసకథాసుధాబ్ధి, యలసాధు జనావళి దివ్యరత్న, దు
స్తరదురితాబ్ధినౌక, భవతాప భరాంబుదమాల, మంగళా
చరణ విధాన బోధన విశారద సద్గురుపీరి, నీ మహో
చరితము దాచి సారపురసంబును గ్రోలెద, వేంకటేశ్వరా!

తారకల న్గణింప దలదాల్చుట, వారిధి వారిపూరమున్
దీరున దోడగా జనుట, తెంపున నింగిని గొల్వనేగుటల్
సారసనేత్ర! నీదు గుణసంతతి నెన్నమహేశుకైన నా
సారసగర్భుకేనియు నశక్యము గాదొకో! వేంకటేశ్వరా!

పవనుడు వీచునట్లు తటివానల వారిద మీనునట్లు నా
రవియును నెండ, రేవెలుగు రాణుగ వెన్నెల గాయునట్లుగా
దివికిడు నంతరంబు నిడు తీరున నుండుచు నొప్పుచుండ, నీ
వవిరతి సత్కృపారసము నంతట నింపెదు వేంకటేశ్వరా!

జననిదె బాలుచందమును జానుగ గన్గవ గాచుచుండు, నా
యనువున నీశ! నీవ మము నాదృతి గాచెద వెల్లభంగులన్
అనిశము కావు, కావు మన నచ్యుత! నీకు చికాకు పుట్టదే
పనుపుగ సర్వసృష్టి పరిపాలన నీయది వేంకటేశ్వరా!

ఇంగితవేది వీవు ఫల మింగిత వృత్తికి నిత్తువీవ, యీ
సంగతి సర్వవేదముల సారముగాగను నెంచి, యీ భువిన్
మంగళ భావనన్ మెలగి, మంగళ కార్యములూను వారికిన్
మంగళమందిరా! జగతి మంగళమే కద! వేంకటేశ్వరా!

వేలుపులందు మిన్నవని వేడుకగొల్వగ భక్తులెల్ల నీ
మ్రోలను విన్నవించినను మోదము జెందుచు వారిబాధలన్
లీలగదీర్చు నీమహితలీలల నేగతి సంస్తుతింతు, నీ
లీలల నెన్నగా దరమె? లెక్కకు మీరును వేంకటేశ్వరా!

స్థితప్రజ్ఞుని లక్షణములు

శ్రీ కొంపెల్ల లక్ష్మీనారాయణ

(గతసంచిక తరువాయి)

యా నిశా సర్వభూతానాం తస్యాం జాగర్తి సంయమీ
యస్యాం జాగ్రతి భూతాని సా నిశా పశ్యతో మునేః

సమస్తభూతములకు సర్వేంద్రియములు నిద్రాణములై విషయాన్వేషణలేక పడియుండు సమయమునిశ అట్టి సమయమున జితేంద్రియుడగు యోగి ఆత్మావలోకనముతో మేల్కొని యుండును సర్వభూతములకు ఇంద్రియములు సావధానములై యుండి విషయాన్వేషణ చేయు సమయము పగలు అట్టి సమయము స్థితప్రజ్ఞునకు ఆత్మావలోకనము లేనందున నిశాతుల్యము

ఆపూర్యమాణమచలప్రతిష్ఠం
సముద్రమాపః ప్రవిశన్తి యద్వత్
తద్వత్కామా యం ప్రవిశన్తి యద్వత్
స శాన్తిమాప్నోతి న కామకామీ

అనేక నదీప్రవాహములు వచ్చి కలిసినప్పటికి సముద్రము పొంగి చెలియలి కట్టను దాటక స్థిరముగనుండునట్లు భోగ్యవిషములు ప్రారబ్ధకర్మవశమున సంప్రాప్తములైనప్పటికి, ఎవడు నిర్వికారుడై యుండునో అట్టి స్థితప్రజ్ఞుడే మనశ్శాన్తిని బొందునుగాని విషయాసక్తి గలవాడు మనశ్శాంతిని బొందనేరడు

విహాయ కామాన్యస్సర్వాన్పుమాంశ్చరతి నిస్పృహః
నిర్మమో నిరహంకారః స శాన్తిమధిగచ్ఛతి
ఏషా బ్రాహ్మీ స్థితిః పార్థ నైనాం ప్రాప్య విముహ్యతి
స్థిత్వాఽస్యామన్తకాలేఽపి బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి

సమస్త కోర్కెలను వీడి, శరీరయాత్రా మాత్రమునను కోరిక లెక, ప్రారబ్ధకర్మవశమున సంప్రాప్తములైన విషయములయందు మమకారమును, 'నాకు విషయనివృత్తిగలిగినద'ను అహంకారమును లెనివాడై సంచరించు స్థితప్రజ్ఞుడు సంసారదుఃఖోపరమ రూపమగు శాన్తిని బొందును అనగా మనస్సు విషయద్ధ్యానమునువీడి భగవద్ధ్యానమునువీడి భగవద్ధ్యానమునందు నిలిచియుండుట బ్రాహ్మీస్థితి ఇది మరణ సమయము నందలవడినను మోక్షముగలుగును సర్వసాధారణముగ మరణ సమయమున మనోవ్యగ్రత గలుగును దానినుండి తప్పించుకొని బ్రాహ్మీస్థితిని పొందుటకు యావజ్జీవము అభ్యాసము చెయవలెను కాబట్టి సమస్తమానవులు ప్రయత్నతః విషయధ్యానమును వీడి భగవద్ధ్యానము నలవరచుకొందురని యాశింపబడినది

ఓం తత్సత్

భక్తులకు విజ్ఞప్తి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల సమాచారకేంద్రము ఫిబ్రవరి 17వ తేది నుండి నల్గొండలో, "శ్రీ సీతారామచంద్ర స్వామివారి ఆలయ ఆవరణ"లో నిర్వహించ బడుచున్నది

యాత్రికులకు దేవస్థానముల సమాచార మందించుటతోబాటు ఇక్కడ, దేవస్థానముల త్రివర్ణచిత్రములు, దేవస్థాన మాసపత్రిక లభించును

భక్తులెల్లరు ఈ కేంద్రసేవల నుపయోగించుకొనవలసినదిగా విజ్ఞప్తి

తిరుమల–తిరుపతి దేవస్థానములు

పండరీభాగవతము

శ్రీమాన్ పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు

గోరాకుంభారుకథ

(గతసంచిక తరువాయి)

పోయిన పాపండు పూబోణి! వచ్చె
నే! యెంత బనివిన నీయాత్మశాంతి
జెదురుటయేగాక - శ్రీకాంతభజన
మధురరసంబున మఱువకీ తనువు
నదె సత్యమైనట్టి యనుభవమందుఁ
గదలింప నీపాడు కష్టముల్మనసు
నన్నంబు దినకేమి హారమె నాకబల!
యన్నగధరు చింతనామృతపాన
తుందిలోదరుఁడౌచుఁ దోచకన్యంబు
మందుడఁబోలె నీమాడ్కి నుండితిని.
పదపొద! మేట్టికీ భ్రమ" యంచు నుడువ
మదిరాక్షి తనువు సమ్మద దంతురితము
నయ్యె - ధవుండు దానమ్మొనరింప
నయ్యువిదయె జల మంది యిచ్చినది
జలమంది కొనియెడి సమయంబునందు
జలజాక్షి దాకండు, శరుఁడు మగండు
కడుపునిండుగ భర్త గుడిచినయంతఁ
బడతుల మిన్నకుఁడుపు నిండినది
తాను భుజించి నట్లే నెనరెంతొ
వానిపై, చేతిపైఁ బడినవినీరు
మరల సమాధి నిర్మగ్నుఁడైనాఁడు
కరమరుదగు కుంభకారభక్తుండు
ఓరగంటను జూచె నువిద - సంసార
భార మేమియును గాఁబట్టని వాని
దనవైపు నింత జూడనివాని - భార్య

యనుమాటయే మఱచిన వాని - తనకు
నైన వారెవరు లేరనునట్లే - రంగఁ
డేనిఖిలంబని యెంచినవాని
దనమగఁడేగాడో! తలఁపు మారినదా!
వనితకు నీ క్రొత్త వర్తనమేమి
దెలియనేలేదు - నంచులనావరించి
తళతళ మెఱసె నేత్రములఁగన్నీరు
బిలచిరింతటిలోన నెలుఁగెత్తియెవరో
యలికోకి - చనులఁ జిక్కులిగింపఁ వాడమి
బరువెత్తె బయటికిఁ బషండుగాడు
పరభృతమ్మది తీపిపాటపాడినపె
ఆ పాట యెదగ్రుచ్చుకొనటులైన - బహుళ
తాపంబుతోడ వాత్యాకంపితంబు
లతికయువోలె వల్లాడగాఁ దనువు
సతినేలపైఁబడెఁ జాపకట్టుగను
గమనింపనేలేదు గాంతుండు దీని
గమలాక్షి యింతలోఁ గన్నులు దెఱచి—
తనపాటు నారసి జూచిన భర్తృదైవ
మనుమించ సేసెద రనువయంబునను
సరగునలేచి సుందరిలోని కరిగె
పరమపాతివ్రత్య భావైకజీవ!
బోనంబు జక్కుల బోనమై దీన
దీనయై విలపించె తెఱవ యీ రీతి
మఱచి పోయిన యాస కెఱలించిచూపి
పరభృతమా! యెంతపని చేసినావె
కూయకే కోయిలా! కూయుబోకమ్మ
తీయతేనియ బరువు మోయలేదమ్మ
హృదయమ్ము నీ పుణ్యమే! కలవోలె
బ్రతుకులో విస్మృతి పాపని గొంతు
తలఁపులు తెదికింప వలదె! నీ యాన

సలిపి కొందును నమస్కారమ్ము నీకు
పాడవే యొక క్రొత్తపాట యీ దుఃఖ
పీడిత హృదినెల్ల - వెన్నెలఱెక్క
లను విప్పికొని యప్పికొన నవస్మృతులు
వనవిభూషణమ ! నా తనయుఁడులేఁడు
యెవ్వరిఁజూచి నీ వింటిపై నిలిచి
మవ్వంపుఁ బాటఁ బ్రేమమున బాడెదవు
కసిగందులేఁడు నిక్కంబుగా వాఁడు
వసియించు నందన వనములో నేఁడు
తావి పూవుల వెల్లఁ దరలిపోయినది
యీ వెన్నెల గుంపులన్ని చేరినవి
సెల కన్నెలందరు - చేగికొన్నారు
మలయసమీరంబు నిలువకేగినది
చిలిరుటాకులును సంతస కట్టైనెపుడో
జిలుగు సంజకాంతి యిలవీడియేగె
జలదేవతలు వెంటఁ జామరల్వీవ
వలసబోయిరిలేరు వనదేవతలును
గాదు వీక్షించు భాగ్యము నోచికొన్న
నందనా రామమ్మనకు - దరాదేవి
కేమి దక్కినదింక - యెల్లచెల్వంబు
నామ మతారూపి నాచికొన్నాఁడు
మీ కులపెద్దలు - మేదినిఁగలుగు
గోకిల లెల్లరుఁ గూడికొన్నారు
తెలియలేదో నీకుఁ దెలివి మాసినదా !
యిలనెందు కున్నావె ! యింకను బికమ ·
బుడుతఁడు లేఁడు పో ! పో ! వానిగోలు
పడి - నిరంతర దుఃఖభారంబునకును
దక్కవిల్చినయట్టి తల్లిశవమ్ము
దక్కస్మశాన మౌధారుణి యందుఁ
బడమటి సంద్రాన బడియె సూర్యుండు

బడతి దుఃఖముచూడ భరమైనవోలె!
జూచె, దృష్టులువిప్పి శూన్యదృక్కులను
నాచపలాక్షి గాఢాంధకారంబు
గవిసికొన్నది యెల్ల కడలనాత్మీయ
మవు దుఃఖమే భువి నలముకొన్నట్లు
కుటిలోన చిమ్మచీకటి - యంతలేచి
కుటిలకుంతల యొకగ్రుడ్డి దీపమ్ము
వెలిగించె - మెఱసె చక్షులలోననీరు
చిలిపిపాపని మోము తలఁపునఁదోచి
తలమల్చి వీక్షించె ధవువైపు మగువ
మలఁచి నిల్పిన యట్టి ప్రాణిబొమ్మతఁడు
నా పాపఁ డింటిలోనడయాడుచున్న
నీ వగిదిని భర్త నేకాంతమందు
గనుగవమూసె కూర్చొననిచ్చునేమి
దనయుండులేని కతమ్మున నిల్లె
పాడువడ్డదటంచుఁ బడతి నిట్టూర్చె
వేడిగా - వగతోడ వేదుఱు గొనుచు
నాపతి దైవంబ! సాపడవత్తు
వా! పాండురంగని నంపరా! యింక
మన పాండురంగండు మఱగెను - నాడె
యనినది యర్ధోక్తి నశ్లె ప్రమింగినది
కనులు విప్పె ధవుండు - గామిని యన్న
మును బెట్ట నఱతిండిదిని మూసె దృష్టి
తలె దొల్చె తరుణి హృదయములోఁదోచె
దలెదొల్చు నప్పుడు - దన కొంగు పట్టి
బుడి బుడి యేడ్పులు ముద్దులు గురియ
నడుగుల ద్రొక్కుటో నందెలు బలుక
నత్తనయుఁడు వెంటనంటిహరాన
నెత్తుకొమ్మని చేతు లెత్తువాలకము
కలికింకేమి యాకలి దోచనేదు (సశేషము)

భక్తవిజయము

మన దేశములో చాలా దేవాలయములు కలవు దేవాలయములలో నిత్యార్చనలు ధూపదీపనైవేద్యములు ఇతర విశేష పూజలు జరుపు వారిని పూజారులనియు, లేదా అర్చకులనియు వ్యవహరింతురు వారుచేయు పనినిబట్టి వారు భగవంతునకు అతి సన్నిహితులు, సంఘమునకు గౌరవపాత్రులు కొన్ని దేవాలయములలో దివ్యతేజస్సు ఆకర్షణశక్తి అచ్చటి మూర్తిని బట్టియు యంత్రమును బట్టియు మాత్రమేగాక అచ్చటి అర్చకుల శ్రద్ధాభక్తులనుబట్టి కూడా యుండును ఆస్వామివారి అలంకరణ మొదలగు కొన్ని విషయములుకూడా భక్తుల నాకర్షించును ఇట్లు భక్తులు ఎక్కువగా వచ్చిన కొలది వారు నిశ్చల భక్తితోను ఏకాగ్రతతోను ఆ దేవాలయములో ప్రార్థనలు చేయుటవలన కూడా ఆస్థలముయొక్క మహాత్మ్యము ప్రాశస్త్యము తప్పక పెరుగును కావున ప్రతి దేవాలయమునకు అచ్చటి అర్చకుల భక్తిశ్రద్ధలు చాల అవసరము కొందరు అర్చకులు కేవలము అర్చనలతోను పూజలతోను అలంకరణతోను తృప్తిచెందక భగవద్దర్శనము కొరకు తీవ్ర తపస్సు చేయుదురు ఈచర్మచక్షువులకు అసాధ్యమైన దివ్యదర్శనమును గొప్ప సాధనతో అనుభూతిని పొందిన అర్చక శ్రేష్టుడు శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస నవసమాజములో హిందూ మతోద్ధారకుడు ఆతడు కలకత్తా నగరమునకు సమీపమునగల దక్షిణేశ్వరములోని కాళికాలయమునందలి పుజారి తల్లిదండ్రులు చిన్నతనమునందే బలవంతముగా వివాహము చేసిరి వారి ధర్మపత్ని పేరు శ్రీ శారదాదేవి శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస భార్యనుగూడ తల్లిగా భావించి పూజించిరి అనేక సాధనలుచేసి అన్ని మతములు పరిశోధించి మొదట జగన్మాతయొక్కయు తదుపరి పరమేశ్వరుని ఆదివ్యమంగళ విగ్రహములు ఈ శరీరముతోనే చూడకలిగిన మహాభాగ్యశాలి భగవద్దర్శన మహాద్భాగ్యమును పొందిన మహనీయులెందరో కలరు కాని

శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస అట్టివారివలె కేవలము ఆత్మ సాక్షాత్కారముతో సంతృప్తి చెందక పండితపామర జనులందరకు ఎట్టిమతవిభేధములుగాని సంకోచములుగాని లేక ఆత్మ సాక్షాత్కారము సులభపద్ధతిం పొందవలెనను మహదాశయముతో అనేక సద్బోధలు చేసిరి వివేకానందుని వంటిసన్యాసచక్రవర్తిని ఉపన్యాసకేసరిని శిష్యునిగా తీర్చిదిద్ది మొట్టమొదటిసారిగ హిందూమత ప్రభావము పాశ్చాత్యదేశములలో అంతర్జాతీయ సభలలో వ్యాపింపచేసిరి వేదముల, శాస్త్రముల, ఉపనిషత్తుల, భగవద్గీతల సమస్త సారాంశము వారి మృధుమధుర బోధలలో కాననగును అసలు హిందూమత స్వరూప స్వభావము లెట్టివో తెలిసికొనవలెనన్న శ్రీ రామకృష్ణ బోధామృతము చదివిన చాలును భక్తశ్రేష్టుడు శ్రీ రామకృష్ణ పరమహంస

సువర్ణ

తిరుమల యాత్రికులకు విజ్ఞప్తి

ఇందుమూలముగా యాత్రికులకు తెలియజేయడమేమనగా, నడకమూలముగా దేవాలయమునకువచ్చు యాత్రికుల సౌకర్యార్థమై 22-2-1970 నుండి తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి ఆలయము చుట్టు ఉన్న 'నాలుగు మాడ వీధు'లలో కార్లు వెళ్ళుట నిషేధించడమయినది దయచేసి కార్లలో వచ్చు యాత్రికులందరు ఈ విషయములో సహకరించ ప్రార్థన

యం చంద్రమౌళిరెడ్డి
ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసరు

వేంకటేశ్వరా!

—✳✳✳✳—

శ్రీ ప్రయాగ సత్యనారాయణ శాస్త్రి

నమ్మితి నీదు పాదముల నమ్మితి నీదగు నబ్జహస్తమున్
నమ్మితి నీదు నామ మెదనమ్మితి నీదగు భక్తకోటినిన్
నమ్మితి శంఖమున్ మఱియు నమ్మితి చక్రము నెమ్మనమ్మునన్
నమ్మితి నిన్నె సర్వమని నన్నిట కావుము వేంకటేశ్వరా!

ఎలుగెత్తి పిలువగా కరిని కాపాడంగ
సిరితోడ జెప్పక చేరలేదె?
నీ నామ మననమే నీమంబుగాగల
ప్రహ్లాదుకాపాడ బూనలేదె?
నీ పాదపద్మముల్ నిత్యంబు చింతింప
ధృవునకు సత్థాన మీయలేదె?
భక్తితో నెంగిలి ఫలముల తినిపింప
శబరిని కరుణించి స్వర్గమీవె?

నిన్ను నమ్మిన వారికి నున్న భయము
ఆర్తరక్షక బిరుదాంక యనఘ చరిత!
పంకజానన పద్మాక్షు పాహి పాహి
సంకటములను బాపుమా వేంకటేశ!

శ్రీకర ఫణినగధామా!
ప్రాకటముగ భక్తకుముద పాలిట సోమా!
నాకాధిపనుత నామా!
భీకర రాక్షసవిరామ! భండనభీమా!

తిరుచానూరు-కృష్ణాలయం

శ్రీ ముట్నూరి సంగమేశం

తిరుమల తిరుపతి మతచరిత్రలో తిరుచానూరు మొదటినుండి చాల ప్రధానమైన పాత్రవహిస్తూ వచ్చిన గ్రామం ఇది పల్లవులనాడు కుడవూరు నాడులో తిరువేంగడకోట్టానికి చెందిన గ్రామంగాను, చోళులనాడు రాజేంద్రచోళ మండలం (జయంగొండచోళ మండలం)లో గ్రామంగాను శాసనాలలో నామోదై కనిపిస్తుంది దీనికి తిరుచానూరు చిరుతానూరు అనేవి యీనాటి పేర్లు తిరుచ్చుకనూరు, తిరుజ్జోగినూరు, శ్రీశుకగ్రామం, వాది రాజపురం అనేవి శాసనాలలో కనిపిస్తూన్న మునుపటి పేర్లు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానపు శాసనాలలో మొట్టమొదటి కాలపు శాసనాలన్నీ తిరుచానూరులో దొరికినవే మొదట తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయానికి ధర్మకర్తలుకూడ తిరుచానూరు సభైయారు (పంచాయతి దారు)లే అని అనేక శాసనాలవల్ల తెలుస్తూంది క్రీస్తుశకం 8-9 శతాబ్దాలనాటికే యీ గ్రామం ప్రసిద్ధమైన వైష్ణవ క్షేత్రంగా, వైష్ణవధర్మ ప్రచారకేంద్రంగా ఉంటూ, ఏటా వేలాది యాత్రికులను ఆకర్షిస్తూన్నట్లు అప్పటి వ్రాతలవల్ల స్పష్టపడుతూంది దుర్గమారణ్య భూయిష్టమైన తిరుమలకొండ మీదికి పోయి రాలేని అశక్తులైన యాత్రికులు తిరుచానూరులోనే, అక్కడ వెలసిన శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రతినిధిమూర్తి సన్నిధిలోనే దర్శనాలు మ్రొక్కుబడులు చెల్లించి యాత్రముగించుకొనేవారనిపిస్తుంది ఆ రోజులలో అక్కడ ఒక తిరుమంత్రాలయం, తిరువలన్ కోయిల్, అనే ఆలయాలు వెలశాయి తిరువెంకటత్తు పెరుమాన్ అడిగళ్ అనేపేరున వేంకటేశ్వరుని ప్రత్యామ్నాయమూర్తి ఒకటి అక్కడ ఉండేది మంత్రాలయం లేదా తిరుమంత్రశాలలో మరో వేంకటేశ్వరమూర్తి

ఉండేది శ్రీ వైష్ణవదీక్ష పుచ్చుకొనేవారికి యీ మంత్రాలయంలో దైవసన్నిధిని మంత్రోపదేశాదులు జరిగేవి

తిరువలన్ కోయిల్ గురించి లభిస్తూన్న ముప్పై పైచిలుకు శాసనాలలో కేవలం పదిమాత్రమే తారీఖులతో ఉన్నవి వీటినను సరించి క్రీ శ 826 నుండి 1221 వరకు యీ ఆలయం వైభవోపేతంగా వెలసియున్నట్లు తెలుస్తుంది ఆ తరువాత దీని ప్రశంస వినపడదు ఈ శాసనాలన్నీ వాహనమండపంలోనో పడికావలి గోపురంలోనో దొరుకుతూన్నందున ప్రస్తుతం శ్రీ పద్మావతీ ఆలయమున్న ఆవరణలోనే మునుపటి తిరువిలన్ కోయిల్ ఉండేదని, కాలాంతరాన అది జీర్ణించి పోయి, ఇప్పటి ఆలయాలు ఆచోట వెలశాయని ఊహించవచ్చు

శ్రీ పద్మావతీ ఆలయప్రాంగణంలో ఇప్పుడున్నవి మూడు దేవాలయాలు వీనిలో గోపురానికి ఎదురుగా ఉన్న ఆలయం కృష్ణాలయం, దానికి కుడిప్రక్క వరదరాజు (సుందరరాజు) పెరుమాళ్ ఆలయం, ఎడమప్రక్క పద్మావతీ ఆలయం వరుసగా వెలశాయి గోపురానికి ఎదురుగానున్న కృష్ణాలయమే యీ మూడింటిలోనూ ప్రాచీనమనిపిస్తుంది క్రీ శ 1221-1552 మధ్యగల సుమారు పన్నెండు శాసనాలలో ఈ ఆలయాన్ని గూర్చి వినిపిస్తుంది ఆ రోజులలో ఈ ఆలయం తిరువీధి, బ్రహ్మోత్సవం పారువేటవంటి ఉత్సవాలన్నీ జరుపుకొనేది తిరుమల శ్రీ వేంకటేశ్వరాలయం నుండి దీనికి ప్రత్యేకమైన రాబడి కానుకలుండేవి ఈ ఆలయం పేరు వినిపించిన దిలగాయతు మునుపటి తిరువిలన్ కోయిల్ గాని అచ్చటి మూర్తులుగాని ఏ శాసనంలోనూ ప్రస్తావించబడినట్లు కనబడదు మొదట యాదవరాజులనాడు తరువాత సాళువ నరసింహరాయల కాలంలోను, తదుపరి అచ్యుత రాయల కాలంలోను కృష్ణాలయం (అలిగి యప్పెరుమాళ్ కోయిల్) క్రమాభివృద్ధిపొందుచూ వచ్చినట్లు ఆ తరువాత దీని ప్రాభవం కొంత తగ్గినట్లు కనిపిస్తుంది

కృష్ణాలయం తిరుచానూరులోని ఆలయాలలో చాలచిన్నది గర్భాలయం, అంతరాళం, స్నపనమండపం ముఖమండపం కలిగి ఈ ఆలయం ద్వితలవిమానంతో చిన్నదైన ఇమిడికగా కట్టినట్లుంటుంది విమానంమీద కలశం మూలలందు సింహామూర్తులు శోభాయమానంగా కనిపిస్తాయి ముఖమండపంలో రెండు చివరలా నిలిపిన రెండు స్తంభాలు చోళశిల్ప శైలికి, తక్కిన స్తంభాలన్నీ విజయనగరశైలికి సంబంధించినట్లు రూపిస్తాయి బహుశా యీ మండపం విజయనగర రాజుల కాలంలో కట్టబడినది కావచ్చు అలా కట్టుతూన్నప్పుడు మునుపటి తిరువిలన్ కోయిల్ వంటి ఏ ఆలయానిలో కొన్ని పరికరాలు దీని నిర్మాణంలో వినియోగించి యుండవచ్చు ఈ లక్షణం తిరుచానూరులోని ఆలయాలన్నిటికీ వర్తిస్తుంది

కృష్ణాలయపు గర్భాలయంలో తూర్పు ముఖంగా పద్మాసనాశీనుడైన శ్రీ కృష్ణునిమూర్తి ప్రతిష్ఠించ బడింది, ఇది ద్విభుజమూర్తి రెండు చేతులూ తొడలమీద నానుకొని వరదముద్రలతో ఉన్నాయి ఈ విగ్రహానికి కుడిప్రక్క ఉత్తరముఖంగా బలరాముని విగ్రహం ప్రతిష్ఠించబడింది బలరాముడు కుడికాలు నేలకు వ్రేలవేసి, ఎడమ కాలు మడిచి ఎత్తి ఆమునుకుపై ఎడమచేయిసాచి, కుడిచేయి నేల నానుకొని, తమ్ముడు చెప్పేదేదో శ్రద్ధగా వింటూన్నట్లు మలిచిన మూర్తి ఈ విధంగా కృష్ణ బలరాము లిద్దరినీ, యీలాటి మంత్రాలోచన భంగిమలో మలిచి ప్రతిష్ఠించిన ఆలయం మరోచోట ప్రాయః లేదేమో అనిపిస్తుంది ఇది చాల అరుదైన శిల్పప్రతిష్ఠ

ఆలయానికి ధ్వజస్తంభాదులు కాదు, సరిగదా ఉత్సవవిగ్రహాలు కూడ ఉన్నట్లులేదు కాళీయ మర్దన భంగిమలో ఉన్న కృష్ణ విగ్రహమొకటి, లక్ష్మీనృసింహమూర్తి ఒకటి యీ గర్భాలయంలో నిల్చిన ఉత్సవమూర్తులు ఇదికూడ యీ ఆలయానికి గల విశిష్టతలలో ఒకటి అని చెప్పుకోవచ్చు

కాశ్యప జ్ఞానకాండః

శ్రీమాన్ ఆర్ పార్థసారథి అయ్యంగార్

(గత సంచిక తరువాయి)

తాభ్యాం యద్వర్తితం సంసారచక్రం, చక్రమ్ యత్సర్వలోక సారం సర్వప్రాణిహృదిస్థితం హంసాఖ్యం చేతోరూపంతచ్ఛంఖమ్, యః పృథివ్యాది పంచాత్మా సర్వదేవమయః ఛందః పక్షః సర్వగః సర్వభూతాత్మా అనాదినిధనః స సుపర్ణో గరుత్మాన్, పృథివీవాయు సంయోగాచ్చాపః శార్ఙ్గమ్, తేజోవాయుమయో బాణః, విద్యావిద్యే ఇషుధి, లోకాలోకాద్రిః ఖేటకః, కృతాన్తో నన్దకః, దేహాన్తరాత్మా సర్వేషాం దండో దండః, ధ్వజః అపరాజితాధారః, భేరీశబ్దాత్మకః లోకసన్తానభిత్తిః నాగః అశ్వః వాయు సమవాయ ఇతి శ్రుతయో గృణన్తి, తస్మా దేవైస్సహైవ ఉభయత్రవిహితే దేహామర్చయేత్

అను ఆ ప్రకృతి పురుషులు ఉభయులచే ప్రవర్తింపచేయబడు సంసార చక్రము భగవానుడు హస్తమందు ధరించిన చక్రము, సర్వలోకముల సారమును సర్వప్రాణుల హృదయమందు 'హంస' శబ్దవాచ్యమై చేతో రూపముగ వ్యవహరింపబడునది శంఖము యెవ్వడు పృథివ్యాది పంచభూతాత్మకుడో అతడు సర్వదేవమయుడును సర్వగుడును ఛందస్సులను పక్షములుగా గలవాడును సర్వభూతాత్మకుడును అనాది నిధనుడును సువర్ణుడునగు గరుత్మంతుడు. పృథివీ వాయుమహా భూతసంయోగమే శార్ఙ్గమను వ్యవహారముగల బాణము, తేజో వాయుమయము బాణము, విద్యయు అవిద్యయు ననునవి తూణీరము లోకాలోక పర్వతమె ఖేటకము, కృతాన్తుడు నందకము, సర్వభూతాన్తరాత్మయే దండము, అపరాజితాధార సత్తయను నది ధ్వజము శబ్దమయము భేరి, లోక ప్రవృత్తి నిదానమె నాగము వాయు సమ వాయమశ్వము అని శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి కావున అన్నివిధముల దేవాలయమునందు భగవద్విగ్రహమును అర్చనచేయు పద్ధతిలో యీపైన చెప్పబడిన అందరు పరివార దేవతలతో చేర్చియె భగవానుని ప్రతిష్ఠించి అర్చనము చేయదగునని శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి

ప్రకృతి పురుషులు, శ్రీభూసహిత శ్రీమహావిష్ణుని విగ్రహములు ఇరువురును కలసి ఒకే అవిభక్త పదార్థము= 'దైవతం దంపతీనః' అని పెద్దల అనుసంధానము (దీని సార మీక్రింది విధముగ తెలియదగును)

(1) చక్రము - భగవానుని దక్షిణహస్తమందలి ఆయుధ విశేషము, సుదర్శనాపరవ్యవహారము కలది అనాదియు సాంతమునగు సంసార స్మారకము

(2) శంఖము - భగవానుని వామహస్త మందలి ఆయుధ విశేషము పాంచజన్యము 'సోఽహం' అనుభవమునకు మూలమైన జ్ఞానమునకు స్మారకము

(3) గరుత్మంతుడు - సర్వభూత హితమగు వేదరాశికి స్మారకము
(4) శార్ఙ్గము - పృధివీ వాయుసంయోగ శక్తి కార్యస్మారకము
(5) బాణము - తేజోవాయు సంయోగశక్తి కార్య స్మారకము
(6) తూణీరము - (అంబులపొది) విద్యా విద్యాస్మారకము
(7) ఖేటకము - (బాణవిశేషము) లోకాలోక పర్వతస్మారకము
(8) నందకము - (బాణవిశేషము) యమధర్మరాజు స్మారకము
(9) నాగము - (అనునస్తుడు) లోకప్రవృత్తి స్మారకము
(10) అశ్వము - (వాహనము) వాయు సమవాయము

ఒక లౌకిక ప్రభువును తన పరివారముతో చేర్చి ప్రజలు పరిచర్య చేయుటను అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుని నాహ్వానించి సమూర్తునిగ నాలయములలో ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించునప్పుడు ఆరాధనమందలి అంతరార్థము నిట్లు తెలిసికొని ఆరాధింపవలయునని పై వివరములు ఆయా ఆయుధముల యొక్కయు పరివారములయొక్కయు స్మారక స్వరూపములను తెలియచేయుటను తెలియదగినది అనుక్తములగు నితర సందర్భములకీ గణనమును సలక్షణముగా తీసికొని యితరత్ర సమన్వయపరచి కొనునది

ముముక్షుర్ద్విజనే దేవేశం శంఖచక్రధరమేవ అన్యత్రాలయే పంచబేర సమాయుక్తం గర్భాగారే స్థాపయేత్ దేవీభ్యాం మృషిభ్యాం భృగు పుణ్యాభ్యాం వా అర్చితం నిధీశేన్ద్రాభ్యాం నాగేన్ద్రాభ్యాం

వా మయా పీఠేన యుక్తం వా సూర్యచంద్రాభ్యాం ఖ్యాతీశ పద్మా పితృభ్యాం వా భృగు ద్రుహిణాభ్యామర్చితం వా సంకర్షణ ప్రద్యుమ్నా నిరుద్ధ సాంబైః పద్మయా వాసుదేవ మేవంస్థిత మాసీనం వా అన్యత మేన సంస్థాప్య గ్రామ నగరాదినామృద్ధ్యై పూజయేత్ నాన్యదైత దితి విజ్ఞాయతె

ఇతి శ్రీ వైఖానసే భగవచ్ఛాస్త్రే కశ్యపప్రోక్తే జ్ఞానకాండే భావనా కల్పో నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః

అను॥ కేవలము మోక్షేచ్ఛగల భక్తుడు భగవానుని విగ్రహమును శంఖ చక్రములను రెండాయుధములతో కూడినట్లుగనే ఆలయమందు ప్రతిష్ఠించ వలయును తక్కిన త్రివర్గ కాములగువారలు భగవానుని పంచమూర్తి విధాన ముగ అనగా ధ్రువ కౌతుక స్నపనౌవ బలిబేరములతో స్థాపించవలయును (ముముక్షువునైతము ధ్రువమూర్తిని గర్భాగారమందు ద్విహస్తములతో శంఖ చక్రములతో ప్రతిష్ఠించినను పంచమూర్త విధానముచే ఆచరించవలయును అనుట తెలిసికొనదగును) ఈ యర్చనమందు కొన్ని వికల్పములు వ్యవహరింప బడు చున్నవి గ్రామ నగరాద్యభివృద్ధికై యీ దిగువురీతిని ఆరాధించునది

(1) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న భృగు మార్కండేయుల నను నిరువురు మహర్షులు

(2) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న నిధీశుడు ఇంద్రుడు నను నిరువురు దేవతలు

(3) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న భూదేవి గరుత్మంతుడును అనుపాయులు

(4) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న సూర్యచంద్రులను దేవతలు

(5) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న ఖ్యాతీశ భృగుమహర్షులు

(6) దేవేరులు - అర్చకావస్థలోనున్న భృగు ద్రుహిణ ఋషులు ఈ విధానముగా గాని

మహాలక్ష్మితోను సంకర్షణ, ప్రద్యుమ్నా నిరుద్ధ సాంబులను దేవతలతో చేరిన మానుష వాసుదేవ మూర్తిని పంచవీర విధానోక్తముగగాని గర్భాగార

మందు స్థితములేక ఆసినము అను (కూర్చొనియుండుట, నిలుచుని యుండుట) అను రెండు ప్రకారములలో యేయొక ప్రకారముగగాని ఆలయములో ప్రతిష్ఠించి ఆరాధించవలయును మరియొకవిధముగా చేయరాదు అని ప్రమాణములు చెప్పుచున్నవి

ఇది ముప్పదియైదవ అధ్యాయము

అథషట్త్రింశోఽధ్యాయః

పంచమూర్తి విధానేన గ్రామమధ్యేవా ప్రాచ్యాం స్థానకం శయనవా, దక్షిణ పశ్చిమయోః ఆసీనం స్థానకం వా ఉత్తరే శయా నమాసీనంవా ఆగ్నేయేస్థానకం నైరృతే వారాహిం వాయవ్యే నారసింహం ఐశాన్యే హరిశాంకరం విజనే యోగాసనం నద్యుద్యాన సముద్రపార్శ్వే శయానం రాష్ట్రాన్తర్ నదీసంగమే స్థానకం శయనంవా అన్యత్ర సుఖాసనమేవ సంస్థాపయేత్

పంచమూర్తి విధానముగ గ్రామమధ్యమందుగాని ప్రాగ్దిశయందుగాని స్థానకమూర్తినిగాని శయనమూర్తినిగాని చేయవలయును గ్రామదక్షిణ పశ్చిమ దిశలందు ఆసీనునిగగాని స్థానికునిగనుగాని చేయవలయును అట్లే ఉత్తరదిశ యందు శయనునిగగాని ఆసీనునిగగాని చేయవలయును అట్లేవిదిక్కులకు సంబంధించినంతవరకు ఆగ్నేయమందు స్థానకుని నైరృతిమూలను వరాహుని వాయువ్యమందు నారసింహుని ఈశాన్యమందు హరిశాకరమూర్తిని చేయునది జనసంచారములేని స్థలములందు యోగాసనమూర్తిని నద్యుద్యానసము ద్రపార్శ్వాది ప్రదేశములందు శయనమూర్తిని రాష్ట్రాంతరము నదీసంగమ ప్రదేశములందు స్థానకునిలేక శయనుని ప్రతిష్ఠించునది తక్కిన ప్రదేశములందు సుఖాసీనమూర్తినే ప్రతిష్ఠించవలయును

(సశేషము)

శ్రీ రామాయణ రహస్య రత్నావళి

శ్రీమాన్ వంగీపురం రంగస్వామయ్యంగారు

(గతసంచిక తరువాయి)

హనుమంతుఁడు వరమడుగుట

హనుమంతుఁడు సీతను బెదరించి కఠినోక్తులాడి చీకాకుపెట్టిన రాక్షస స్త్రీలను బహువిధముల హింసించి చంపఁగోరినపుడు సీతాదేవి యతనితోఁ జెప్పిన యుత్తరము గమనింపఁ దగినది ఒకరు మనలను బాధించినందున వారు మన శత్రువులనుటయుఁ దగదు వారు స్వతంత్రించి యట్లు చేయు చున్నారా? లేక ఇతరుల నిర్బంధమువలన నట్లు చేయుచున్నారాయని తెలిసి కొనవలెను దుష్టుడగు యజమానునివద్దనుండు సేవకులాతని యాజ్ఞచే నితరుల బాధించిన నా తప్పు యజమానునదేయని గ్రహింపవలెను హత్యగావించిన వానికి ఉరిశిక్ష విధింతురు అప్పుడా ఉరితీయువాఁడు విరోధముచే నేరస్థుని యురిదీయుట లేదు ఆతఁడాపని కొప్పుకొని జీవించుటచే నితరుల నురితీయు చున్నాఁడేగాని తనకు వారు శత్రువులని కాదుగదా అట్లే రావణుని కొలువులోని రాక్షసస్త్రీల క్రూరచేష్టితములని సీతాదేవి వారిపట్ల దయతలఁచి హనుమంతుని వారించి వారి ప్రాణములను గాపాడెను ఇట్టి సీతాదేవియొక్క అద్వితీయ కారుణ్య మెఱిఁగి త్రిజటరాక్షస స్త్రీలకుఁ దన స్వప్నమును వివరించి రాముని వలన రాక్షసస్త్రీలకు రానున్న ఆపదను బోఁగొట్టుకొనుటకు 'అలమేషా పరిత్రాతుం రాఘవాద్రాక్షసీ గణమ్' సీతాదేవియే చాలుననెను ఒకపరి తన్నడిగిన వారినే రామచంద్రుఁడు రక్షించును సీతాదేవి తన్నడుగకున్నను దీసులు క్రూరులై తన్ను బాధించియుండినను వారిని హనుమంతునివద్దనుండి కాపాడుటచే "సీతాయాశ్చరితం మహత్" ఆ సీతయొక్క చరిత్రము గొప్పదని వెల్లడియగు చున్నది

తన్నాశ్రయించి తనతో స్నేహము పాటించువాఁడెట్టి దుష్కృత్యము చేసియున్నను నతనిఁ గాపాడెదనని శపథము చేసినాఁడు రామచంద్రుఁడు అందుకు లుబ్ధ కపోతోపాఖ్యానము నెత్తిచెప్పెను అట్లే అపకారము చేసినవధార్హులుగ నుండినను వారిని సంరక్షించుట ఆర్యుల లక్షణమని సీత హనుమంతునకు భల్లూక వ్యాఘ్ర సంవాదము నెత్తిచెప్పెను [పూర్వమొక మనుష్యుని పులితఱుమగా నతఁ డొక చెట్టెక్కెను అందొక భల్లూక ముండినది పులి ఎలుఁగునుచూచి 'మన

శత్రువగు వీనిని త్రోసివేయుము' అనెను అప్పుడా ఎలుఁగుబంటి వ్యాఘ్రముతో 'నేనుండుస్థలమునకు వచ్చిన వాడెట్టివాఁడైనను నేను వానిని రక్షింతును' అనెను అదినిద్రించెను అప్పుడాపులి వానితో 'ఎలుఁగుంటిని త్రోసివేయుము నిన్ను జంపను' అనెను వాఁడట్లే ఫల్లూకమును బడఁద్రోసెను కానియభ్యాసముచే నదియొక కొమ్మను బట్టుకొనెను అంత నాపులి దానితోఁ 'చూచితివా ఈ నీచుని నీకుఁ గీడు చేసినవానిఁ బడఁద్రోయుము' అనెను అప్పుడది పులితో 'వాఁడేమి యపకారము చేసినను బలుమారట్లు చేసినను వానికెగ్గు చేయను' అనెను ఇందువలన నపకారికిని ఉపకారమేచేయుట ధర్మమని సీతాదేవి బోధించి నట్లగుచున్నది]

సీతా రామ సమాగమము

హనుమంతునిమాట వినినంతనె రాముఁడు విభీషణునిఁ జూచి

దివ్యాంగరాగాం వైదేహీం దివ్యాభరణ భూషితామ్ ।
ఇహ సీతాం శిరస్స్నాతాముపస్థాపయ మాచిరమ్ ॥

'నీవు సీతకు మంగళస్నానము చేయించి దివ్యవస్త్రాభరణములతో నలంకరింపఁజేసి మేలగు మైపూఁతల నలందఁజేసి శీఘ్రమునఁ దోడ్కొనిరమ్ము' అని యాజ్ఞాపించెను అంత విభీషణుఁడు తన స్త్రీల మూలమున సీతాదేవికా వార్త యెఱింగింప నామె

అస్నాతాద్రష్టుమిచ్ఛామి భర్తారం రాక్షసాధిప ॥

'రాక్షసరాజా! నేనిట్లే స్నానము చేయక నాభర్తనుజూడఁ గోరెదను' అనెను అందుకు విభీషణుఁడు తన స్త్రీలమూలమున

యదాహరాజాభర్తాతే తత్తథాకర్తుమర్హసి ॥

'నీకుభర్తయు మనకెల్లరకు రాజునగు రామచంద్రుఁడెట్లు చెప్పెనో యట్లే నీవు చేయఁదగుదువు' అని బదులు చెప్పెను అప్పుడు సీతాదేవి

తస్యతద్వచనంశ్రుత్వా మైథిలీభర్తృదేవతా ।
భర్తృభక్తివ్రతాసాధ్వీ తథేతి ప్రత్యభాషత ॥

యతనిమాటలువిని భర్తయే దైవమనియు భర్తయందలి భక్తియే వ్రతమనియుఁ బాటించు గొప్ప పతివ్రతయగు నామె యట్లే చేసెదనని చెప్పెను అంతనామె స్నానాలంకారములు గావించుకొనఁగా విభీషణుఁడామెను మేలయునట్టి పల్లెకిలోఁ గూర్చుండఁబెట్టి గొప్పపరివారముతో రామునిసన్నిధానమునకుఁ గొంపోయెను ఆమె పల్లెకినుండి దిగివచ్చునపుడు భటులు కఠినముగ వానర భల్లూక సమూహములను దొలఁగిఁ ద్రోయుచుండు శబ్దమువిని రాముఁడు వేడి చూపులతో విభీషణునిఁజూచి

కిమర్థం మామనాదృత్యక్లిశ్యతేఽయంత్వయాజనః ।
నివర్తయైనముద్వేగం జనోఽయం స్వజనోమమ ॥
నగృహాణి నవస్త్రాణి నప్రాకారస్తిరస్క్రియాః ।
నేదృశారాజసత్కారా వృత్తమావరణం స్త్రియాః ॥
వ్యసనేషు నకృచ్ఛ్రేషునయుద్ధేషు స్వయంవరే ।
నక్రతౌ నవివాహేచ దర్శనం దుష్యతిస్త్రియాః ॥
సైషాయుద్ధగతాచైవకృచ్ఛ్రేచమహతిస్థితా ।
దర్శనేఽస్యానదోషస్స్యాన్మత్సమీపే విశేషతః ॥

'నన్నుగమనింపక నీవీజనుల నేల బాధపెట్టెదవు? వీరు నా జనులు కావున వీరిని తొలఁగఁద్రోయుఁ బూనిక వదలుము గృహములు, వస్త్రములు, గోడలు, రాజమర్యాదలు మొదలగునవి స్త్రీల సంరక్షించునవిగావు వారి నడవడియే వారికి ముఖ్యాభరణము అదియేవారిని రక్షించును బంధుజనుల మరణకాలమునను, యుద్ధసమయమునను, స్వయంవరమునను, యజ్ఞకార్యములందును వివాహకాలమునను, స్త్రీలు, పురుషులకగపడుట దోషము గానేరదు ఈ సీత యిప్పుడు యుద్ధభూమిలోనున్నది మిక్కిలి కష్టపరిస్థితిలోనున్నది అందులో నా సమీపమున నున్నది కావున నిప్పుడీమె నితరులు చూచుట దోషముగాదు

తదానయ సమీపంమే శీఘ్రమేనాం విభీషణ ।
సీతాపశ్యతు మామేషా సుహృద్గణ వృతం స్థితమ్ ॥

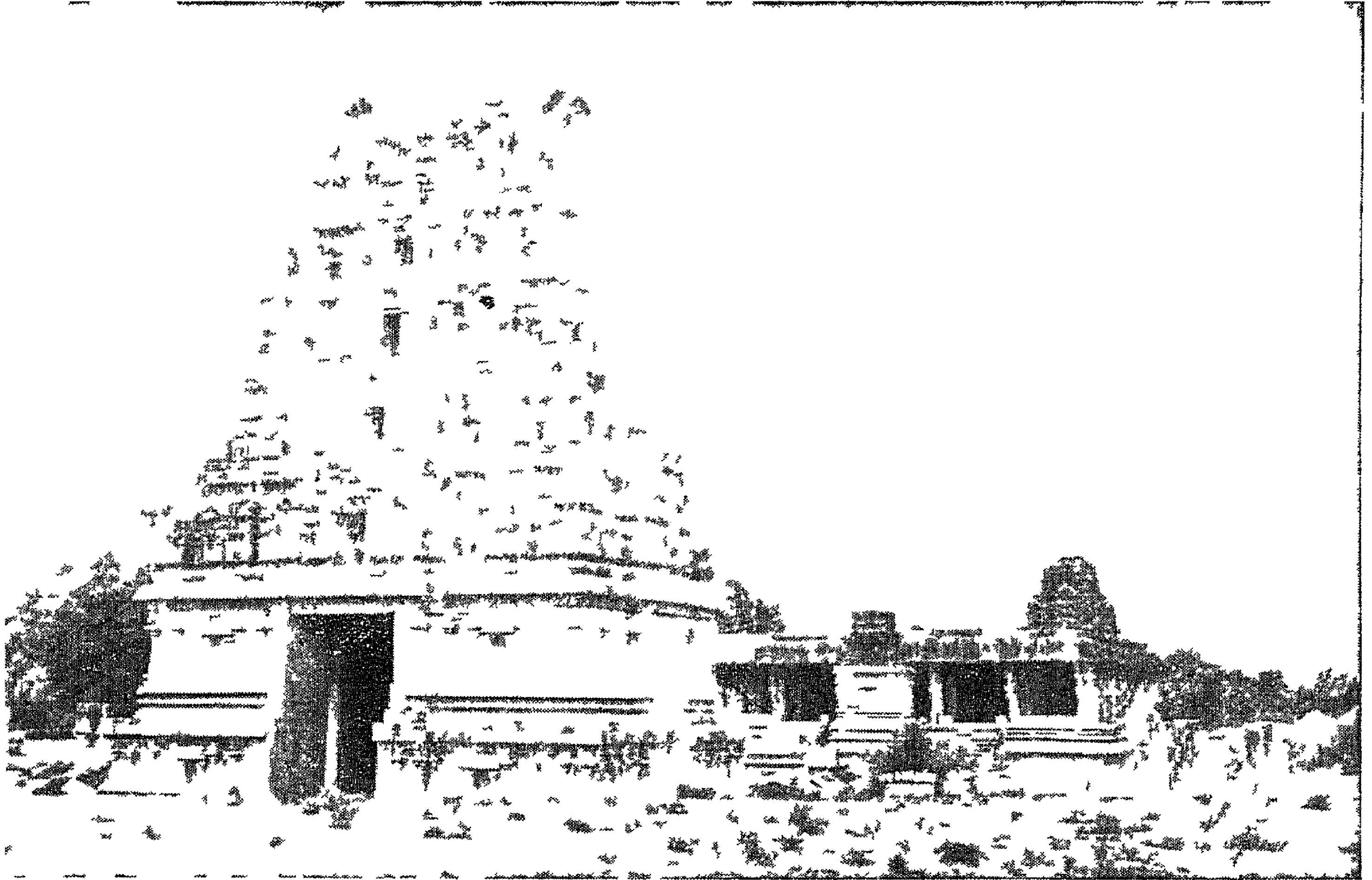
ఆదిత్య లింగ పద్మ అగ్ని కూర్మస్కంద గరుడ పురాణ ఉపపురాణములను విరచించి అందు దశవిధ లక్షణములు గలవి మహాపురాణములనియును, పంచ విధ లక్షణములుగలవి అల్పపురాణములనియు నత్యంత ప్రజామనోరంజకములుగ సలిపి స్వశిష్యుడు సూతుండునగు రోమహర్షణ మహామునికి ప్రబోధించియుండెను పురాణప్రవచనము సల్పి ప్రజలను పులకాంకితుల జేయుట చేతనే యా సూతునికి రోమహర్షణ మహామునియని పేరుగలిగి యుండెను అట్టి రోమహర్షణుడగు సూతపౌరాణికాగ్రేసరుడే పురాణ శ్రవణాదుఃవల్ల ప్రపంచ మానవులెల్లరు స్త్రీ పురుషాది వర్ణాశ్రమాచార వ్యవహార భేదము లేకుండగ, తపోదాన యజ్ఞాదులాచరింపక పోయినను ఇహాపర సౌఖ్యము లనుభవించి తరించెదరన్న భావముతో త్రయ్యారుణి, కశ్యపసావర్ణి, అకృతవ్రణ, వైశంపాయన హారీతులను నారుగురు మునులకు పురాణములెల్ల బోధించి తచ్ఛిష్య ప్రశిష్యుల ద్వారా పురాణ ప్రచారము గావించి యుండెను అట్టి రోమహర్షణ శిష్య ప్రశిష్య పరంపరలోనివారే యీ నాటి సకల ప్రజా మనోరంజకముగా పురాణప్రవచనములు సలుపు మహా పౌరాణికులు, పురాణ ప్రవక్తలున్ను, కాబట్టి కలియుగమున ముక్తికి ముఖ్యసాధనములే మహాపురాణ ఉపపురాణ శ్రవణాదులు

Edited and Published by M Chandramouli Reddy, Executive Officer Tirumala Tirupati Devasthanams and Printed at T T D Press Tirupati

Visit **MANGAPURAM**

DURING

Sakshatkara Vaibhava Festival

OF

SRI KALYANA VENKATESWARA SWAMY

On 11th July 1970.

★Mangapuram is situated at 6 miles from Tirupati on Tirupati Bakarapet Route